

BUDAKALÁSZI

XV. évfolyam | 2. szám
2021. március

HÍRMOND

Budakalász polgárainak lapja • Stadtblatt für Kalasch • Лист грађана Калаша

A TARTALOMBÓL

- Az öreg Kalász és az emlékek tengere – egy soknyelvű örökség nyomában
- Beköltöztek új otthonaikba a szociális lakások bérlői
- „Abbahagyták volna a vívást, ha nem lenne a Budakalász” – riport a Magyar Kupa-ezüstérmes kalászi vívóklubról
- Helyi böjti és húsvéti szokások

MÚLTIDÉZŐ ROVATUNKBAN A HÚSZAS-HARMINCAS ÉVEK BUDAKALÁSZÁ BLOCH HUGÓ FOTÓIN 2.

(7. OLDAL)

Köszönjük a Ferenczy Múzeum hozzájárulását Bloch Hugó fotóinak megjelentetéséhez.

AKTUÁLIS

TALAJ ÉS TALAJVÍZSZENNYEZÉS AZ EGYKORI SZÖVŐGYÁR ÉS LENFONÓ TERÜLETÉN

(12-13. OLDAL)

1946 FEBRUÁRJÁBAN A BUDAKALÁSZIAK EGYHARMADA KERÜLT A KITELEPÍTÉSI LISTÁRA

A kollektív bűnösség pusztító eszméjére hivatkozva 1946 és 1948 között csaknem kétszázezer német nemzetiségű magyar állampolgár vált jogfosztottá, és kényszerült hazája elhagyására. Emberi kapcsolatok szakadtak szét, közösségek szűntek meg, települések néptelenedtek el, és családok ezrei váltak üldözötté, vagyontalanná a nemzetiségi származásuk okán. Budakalászáról a falu akkori lakosságának egyharmada került fel a listára. Rájuk emlékeztünk február végén a Német Nemzetiségi Önkormányzat által szervezett megemlékezésen. dr. Göbl Richárd polgármester ott elhangzott beszédének szerkesztett változatát közöljük.

Tisztelt Emlékezők! Hölgyeim és Uraim!

A minap Ferenc pápa azt nyilatkozta: az áldozatokra emlékezés emberiségünket fejezi ki. Értelmezésem szerint ez annyit tesz, hogy a jeles napokon – mint amilyen a mai nap is – felidézük emléküket, és megismételjük fogadalmunkat, hogy a tragédia, amely velük megtörtént, többé nem fordulhat elő. Fogadalmunk csak akkor lehet őszinte, ha elhatározásunkat életünk, tetteink példáiával támasztjuk alá.

Januárban hajtottunk fejet a doni katasztrófa áldozatai előtt, a mai napon pedig a kitelepített, elűzött német nemzetiség tragédiája háborítja lelkünket. Magyar történelmünk ezer éve számos tragédia emlékét őrzi, amelyeknek nemcsak kárvallottai, hanem sokszor okozói is voltunk.

Kelet-közép Európa 20. századát a diktatúrák uralma alatt hagytuk magunk mögött. A nemzet szinte minden tagját kivétel nélkül elérték a kommunista pogromok is. A nemzetiségek, így a németesség is ennek esett áldozatul a kitelepítési törvény parancsa szerint. Áldozatok voltak ők ugyanúgy a német megszállás alatt, amikor akarattuk ellenére sorozták be fiaikat a náci Németország haderejébe, és áldozattá váltak akkor is, amikor a kollektív bűnösség égjéze alatt a kommunista uralom elrendelte jogfosztásukat, elűzésüket: Vertreibung, Verschleppung (az elűzetés német szinonimái – a szerk.).

Amikor az ember emlékezni szeretne, kutat a múlt relikviái között. Könyvek megsárgult oldalait lapozza fel, korabeli dokumentumok közt keresgél. Így akadtam rá egykori szentéletű budakalászi plébánosunk, Makk Ferenc atya soraira, amelyeket a Historia Domus-ban örökített meg. A kitelepítés napján a következőket jegyezte fel 1946-ban:

„Még sötét aggodalom riasztja, főleg német ajkú híveimet: a kitelepítés. Budaörsön már beteljesedett a végzet. Kalászáról úgy hallottuk, hogy talán április körül kerül sorra. S ezért, mint tiszta, derült égből lecsattanó félelmetes dörgésű villám, úgy hatott az alig megkezdett február hónap első napjaiban a kemény hír és dobszó: A falunkra elrendelték a zárlatot, mert kitelepítésre kerül! Mindjárt megszállta kellő számú finác és rendőrlegénység. Amazok, hogy leltározzák a kitelepítendő családokat, emezek, hogy ellenőrizzék nem rejtenek-e el

Egy német nemzetiségű, magyar állampolgárságú férfi ül szekérre rakott ingóságai közt Budakalászon, Németországba történő kitelepítése idején (Mafirt: Bass Tibor)

vagy mentenek sváb holmit. Izgalommal lesték a kitelepítendő névsorát, amelyet kb. 10-12 nap múlva kifüggesztettek a községházán. Volt itt tolongás, elsápadás, mikor ki-kinek a listán megpillantotta. Az utcán és otthonokban alig győzte az ember vigasztalni, erősíteni. A reménykeltés lidércfnyét gyűjtötte fel a mentesítés lehetősége. Keret rendezetileg 10% volt erre. Megindult a kérvénygyártás. Százak és százak írtak, vagy írtak kérvényt.”

Makk atya közbenjárására sikerült a mentesítést 20%-ra növelni. Meg kell valljuk, hogy a tragédiát elszenvető sváb honfitársaink tudása, kultúrája még ma, 75 év múltán is az élet számos területén betöltetlen ürként tátong. Szorgalmuk, kitarásuk mindig példaként állt a többségi magyar társadalom előtt. Szegényebbek lettünk nélkülük.

Ma már csak itt hagyott épületeik keltenek emlékeket, idézik fel képzeletünkben az egykori életük gazdag világát. Ha végigsétálunk a Budai úton, az egykori Fő utcán, majd később már Kossuth Lajos utcán, szembesülhetünk a múlttal.

El kell ismernünk, hogy nem mindig voltunk méltó örökösei reánk maradt javaiknak, épületeikben testet öltő hagyatékunknak, kultúránkat színesítő népszokásaiknak. Budakalász város jelenlegi vezetői, és bizonyos vagyok abban, hogy lakói is, fontosnak tartják: ne csak szavakban, hanem tevőlegesen is visszaállítsanak valamennyit az elvesztett múltból, ezzel is emlékezve a város korábbi életének mindennapjaiban meghatározó szerepet betöltő német nemzetiség áldozataira.

A múlt tisztelete nélkül szilárd alapokra épülő jelen nem jöhet létre, a jövő pedig bizonytalanná válik. Az őszinte emlékezés egyben fogadalmat is jelent, személyes garanciát arra, hogy ilyen tragédia soha semmilyen formában és indokkal nem ismétlődhet meg. Építsük együtt a jövőnket a múlt tanúságaira, egymás kultúráját gazdagítva. Kárpát-medencei közös múltunk megtanított arra minket, hogy fennmaradásunk újabb ezeréves záloga csak is az itt élők összefogására épülhet.

INTÉZMÉNYEINK

11 ÉV UTÁN ÚJRA ÉPÜL ÓVODA BUDAKALÁSZON

A budakalásziak 2017 óta várnak arra, hogy megoldás szülessen a budakalászi óvodai csoportok zsúfoltságára, és ismét legyen óvoda az Ófaluban. Miután tavaly az Esztergom-Budapesti Főházmegye Katolikus Iskolai Főhatósága szándéknyilatkozatot tett, hogy katolikus óvodát épít a budakalásziaknak, nemrég újabb mérföldkőhöz érkezett a beruházás; sikerült megállapodni a szomszédos telek tulajdonosaival, immár rendelkezésre áll a szükséges terület, hogy egy tágas, modern, négycsoportos óvoda épülhessen az elbontott Vasútsori óvoda helyére.

Egyházi óvoda a budakalászi családoknak

Átlagosan egy évben 200-220 millió forintból valósulnak meg különböző fejlesztések, beruházások a városban. Az óvoda felépítéséhez szükséges legalább 600 millió forint túlmutat az önkormányzat teherbíróképességén. A városvezetés ezért tavaly év elején tárgyalásokat folytatott Erdő Péter bíborossal és az Esztergom-Budapesti Főházmegye Katolikus Iskolai Főhatóságával (EKIF), melynek eredményeként tavaly szándéknyilatkozatot tettek egy új, katolikus óvoda építésére Budakalászon. Az önkormányzat vállalta, hogy biztosítja a szükséges telket, és elkészíteti az új épület terveit, az EKIF pedig finanszírozza az épület kivitelezését, melyhez mintegy 640 millió forintot különített el. Emellett a Vasút sor – Ady Endre utca sarkánál a parókia kertjéből is rendelkezésre bocsát egy részt, ahol az óvoda játszóudvara kialakítható.

Az óvoda egyházi fenntartású lesz, melynek következtében a fenntartási és működési költségeket is az EKIF állja, ennek révén évente kb. 20-25 millió forint marad a város költségvetésében. Az óvoda a budakalásziaknak épül és segítségével – az eddigi 19 helyett – összesen 23 óvodai csoport áll majd a családok rendelkezésére. Az óvoda pedagógiai tervében nem szerepel a kötelező hitoktatás, ám a vallási életet, keresztény ünnepeket egy egyházi óvodában magától értetődőnek lehet tekinteni. Hogy ez konkrétan

mit takar, azt az EKIF és az önkormányzat működési szerződése foglalja majd magában, így erről részletesebb tájékoztatás a szerződés aláírása után várható. Az új óvoda egyúttal tehermentesítheti a többi, nem egyházi fenntartású intézményt is: megépülte után kisebb, egészségesebb létszámmal fognak működni a már meglévő óvodák csoportjai.

Előzmények

2015 júniusában Rogán László akkori polgármester arról tájékoztatta a szülőket, hogy bezárják a Vasútsori óvodát. Az érintettek szeretnék

volna elérni, hogy újítsák fel az épületet, még egy sétát is szerveztek, hogy megmutassák, sok szülőnek milyen nehézséggel járna a Vasút sorról a Szalonka utcába feljárni a gyerekekkel. A felújítástól az önkormányzat elzárkózott, annyi engedményt kaptak a szülők, hogy 2016 őszén még indult ott csoport, új gyerekeket azonban már nem vettek fel. 2017-ben aztán végleg bezárt az épület, majd 2019 nyarán el is bontották azt. A még 2016-ban beadott óvodaépítési pályázatnak 2020 elején lett eredménye, melyben a pályázatot elutasították. Mint azt a határozatban leírták, a pályázat „**kevésbé hatékonyan járul hozzá a Megyei Területfejlesztési Program célkitűzéseinek megvalósulásához**”. A Pénzügyminisztérium illetékesei tehát költséghatékonysági indokot hoztak fel a sikertelenségre („*fajlagos költségével számított támogatásigényénél 126,8 %-kal magasabb, így a vállalt indikátorokat illetően nem költséghatékony*”), azaz másokhoz képest drágának találták a budakalászi pályázatban bemutatott terveket. (Az elbírálási dokumentum elérhető a város honlapján a www.budakalasz.hu/elutasítottak-a-vasut-sori-ovoda-palyazatat/ aloldalon.)

Három helyett négy csoport

Az elmúlt években beköltöző családok számának gyarapodása és az évek óta zsúfoltan működő óvodai csoportok miatt egyértelmű volt, hogy legalább egy négycsoportos óvoda kialakítása szükséges. „*Egy háromcsoportos óvoda építésére adott be pályázatot az előző városvezetés. A háromcsoportos épület azonban telken épült volna meg, ahol korábban egy kétcsoportos óvoda működött. Szűk termék, kisméretű játszóudvar, összességében a gyermekek számára nem túl ideális óvodai épület jöhetett volna létre, ráadásul a három csoport csak a jelenlegi óvodai csoportok*

zsúfoltságán segíthetett volna, hosszú távon semmiképp sem jelentett volna valódi megoldást az óvodai infrastruktúra fejlesztésére. Ezért mindenképpen telekvásárlásban gondolkodtunk, hogy egy négycsoportos óvoda épülhessen a Vasút soron. Személyesen meg kerestem a szomszédban lakókat, és miután megismertük a telek mellett élők helyzetét, úgy döntöttünk, hogy az üresen álló ingatlan egy részét vásároljuk meg” – mondja Kóder György, a körzet képviselője. A szomszédos telek tulajdonosaival a megállapodás létre is jött.

Mikor kezdődhet el az építkezés?

2020. február 19-én megkezdődött egy beszerzési eljárás, melyben az önkormányzat 6 építész irodát kért fel ajánlatadásra egy meghívásos pályázati rendszer keretében. Az ajánlatok értékelése egyrészt

a benyújtott pályaművek építészeti értékelése, illetve a tervezési díj megajánlása alapján történik. A pályaműveket egy építész szakmai bíráló bizottság fogja értékelni. Az ajánlattételi határidő: 2021. március 22, ezt követően a beérkezett ajánlatokat a lakosság is megismerheti. Az ütemterv szerint a kivitelező kiválasztását követően 2021 őszen elkezdődhet az építkezés, 2022 szeptemberében pedig ismét gyerekzsivaj fog hallatszni a Vasútsori oviból.

PATAKPART
ÁLTALÁNOS
ISKOLA
BUDAKALÁSZ

FELÉPÜLT A PATAKPART ÁLTALÁNOS ISKOLA

A kivitelező jelentése szerint az iskolaépítési projekt február 19-én lezárult, indulhat a műszaki átadás-átvétel. Jövő februárban fejeződhet be a Patakpart Általános Iskola építése – adtuk hírül 2020 májusában. Budakalász Város Önkormányzata ekkor állapodott meg a kivitelező Swietelsky Építő Kft.-vel az iskola eredeti szerződésében szereplő átadási határidő módosításáról. A szerződésmódosításra azt követően került sor, hogy a vállalkozó 2019 őszen – különféle indokokra hivatkozva – kilenc hónapos csúszást jelentett be. Az önkormányzat ezek után több körben egyeztetett a kivitelezővel, illetve a kormányzati támogatást nyújtó Emberi Erőforrások Minisztériuma vezetőivel, ekkor állapodtak meg a 2021. február 19-i határidőben, melyet a kivitelezővel sikerült is betartatni, így a tervezett időpontban elindult a műszaki átadás-átvételi folyamat. Ez várhatóan egy hónapig tart majd, ezt követheti majd a használatba vételi engedélyezési eljárás.

Korszerű iskola, új utakon

A szerződésmódosítás tartalmazta, hogy az épületnek a 2021 januárjától életbe lépő szigorúbb energetikai szabványnak is meg kell felelnie, ennek köszönhetően szeptembertől egy 21. századi technológiával rendelkező, korszerű épületet vehetnek majd birtokba a budakalászi gyerekek. Nem elhanyagolható szempont, hogy amint a Patakpart Általános Iskola megnyitja kapuit, Budakalász másik két iskolájában, a Kalász Suliban és a Szentistvántelepi Általános Iskolában is jelentősen csökkenni fog az osztályterem zsúfoltsága. A műszaki átadás-átvétel és a használatbavételi eljárás mellett fontos feladata még a városvezetésnek, hogy előteremtse az új iskola jobb megközelítéséhez nélkülözhetetlen úthálózatbővítés és felújítás költségeit, a mintegy 1,2 milliárd forintos bekerülési költséget a város egymaga nem tudja kifizetni. Ennek érdekében jelenleg is tárgyalások folynak a kormányzati szereplőkkel. kép ide: patakpart-sarAz úthálózat fejlesztése nélkülözhetetlen, de ehhez nagyon sok pénzre van szükség, ami meghaladja a város pénzügyi lehetőségeit.

Az iskolaépítés előzményei

kép ide: Patakpart Iskola logoA most felépült iskola körül kialakult helyzet megértéséhez érdemes felidézni, hogy 2013. január 1-től az állami köznevelés rendszere alapvetően átalakult. Míg korábban több mint kétezer önkormányzat tartotta fenn a hazai általános

iskolákat, 2013-tól csak egy állami fenntartó maradt – maga az állam. Az állami közoktatás működtetése egy háromszintű hierarchikus rendszerben történik: legfelül van a minisztérium, illetve a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ; középen a tanterületek, alul pedig maguk az iskolák.

Az iskolaépítés előzményeiről tudható, hogy Parlagi Endre egykori polgármester az M0 körgyűrű bővítése és a Megyeri híd megépítése után az óriási forgalomnövekedés miatti környezeti károk ellentételezésére évi 250 millió forint (+Áfa) értékű beruházást lobbizott ki az államtól, ami 2008-tól az M0 következő szakaszának befejezéséig járt Budakalásznak. Bár ezt szerződésben vállalta az állam, néhány év után mégsem teljesült, a jogi eljárás ezért indult. Ennek befejezése előtt, 2016-ban, Budakalász akkori vezetése peren kívüli megállapodást kötött, melyben lemondott a környezeti károk ellentételezéséről. Az állam ugyan milliárdos kompenzációt fizetett ezért, de a hatalmas pénzt egy állami feladatra költötte az akkori városvezetés.

Az iskolaépítés okán nem csupán a környezeti károk ellentételezésének hiánya merülhet fel: az új iskola 3,5 milliárdos költségvetéséből kimaradtak az iskolai eszközök, berendezések, de ami ennél is nagyobb baj, hogy a szükséges úthálózatrekonstrukció tetemes költsége is. Az önkormányzat lakossági egyeztetést kezdeményezett a Patakpart Általános Iskolához kapcsolódó közlekedésfejlesztésről. Várják a véleményeket, kérdéseket a beszeljukk@budakalasz.hu e-mail címen.

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

TAVASZI JÁTSZÓTÉR ELLENŐRZÉS

Minden évben átfogó ellenőrzést, a játszótérek vonatkozó jogszabályok szerinti biztonságtechnikai felülvizsgálatát, továbbá a játszótéri eszközökre vonatkozó egyedi Megfelelőségi Bizonyítvány

kiadását végzi egy erre szakosodott cég Budakalászi valamennyi közterületi játszótéren. Ez idén is megtörtént, és az előzetes hibalista alapján gondoskodik a játszótérek állapotának javításáról, ami nemcsak a játszószerkezőkre terjed ki, hanem a zöldfelületre és az utcabútorokra is. Az év folyamán a Városrendészet minden nap végigjárja a játszótéereket, és ha bármilyen rendelleneset tapasztalnak, akkor azt jelzik, és az önkormányzat a problémát haladéktalanul igyekszik orvosolni.

POLGÁRMESTERI EGYEZTETÉS AZ ELKERÜLŐ ÚT ÉRDEKÉBEN

Dr. Göbl Richárd polgármester február végén levélben kérte pomázi kollégáját, hogy az északi fél-elkerülő út engedélyezési eljárása során olyan kéréseket és feltételeket fogalmazzanak meg, melyek nem gördítenek akadályt a mindkét város számára előnyökkel járó fejlesztés elé. „A beruházás a projekt jelenlegi állása alapján belátható időn belül megvalósulhat, amennyiben ebben az érintett települések konstruktívan közreműködnek” – fogalmazott dr. Göbl Richárd. A két város vezetői a közelmúltban egyeztettek.

Budakalászi támogatja Pomáz törekvéseit, hogy csökkentsék a város belső útjainak terheltségét. A feltételek között az elkerülő útról egy új lehajtó kiépítése is szerepelt a pomázi ipartelep felé, amit Budakalászi vezetése nem támogat. Az ipartelep északi oldaláról (a 1112. sz út felől) ugyanis a NIF Zrt. már betervezett egy új körforgalmi csomópontot, ami biztosítja a terület megközelítését, és lehetőséget teremt a későbbi bővítésére is. Az elkerülő úton a HÉV-felüljárótól a Duna felé eső lejtős szakasz alján egy újabb csomópont közlekedésbiztonsági szempontból is előnyös, emellett az út újratervezésével járna, ami jelentősen lassítaná a projekt megvalósítását.

Február 24-én, szerdán, 17 órakor online lakossági fórumot is tartottak a témában. Forián-Szabó Gergely alpolgármester még a fórum előtt személyesen is egyeztetett a beruházásról a pomázi polgármesterrel. Leidinger István akkor a tulajdonosi hozzájárulás feltételeként számos, főként az átmenő forgalom korlátozását és a gyalogosok biztonságát célzó kérést fogalmazott meg a beruházó felé. A városvezetők abban maradtak, hogy a fórumot követően visszajelzést adnak a város számára. A Budakalászi Hírmondó áprilisi számában a további fejleményekről is tájékoztatást adunk.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Budakalászi Város Önkormányzatát megillető halgazdálkodási jog hasznosítására Budakalászi Város Önkormányzata (2011 Budakalászi, Petőfi tér 1.) egyfordulós nyilvános pályázatot ír ki a 13-136-1-5 víztérkóddal rendelkező, Budakalászi belterület 1861/3 helyrajzi számon nyilvántartott, Omszki-tó megnevezésű ingatlanon található, 14,7 hektár kiterjedésű halgazdálkodási vízterület Budakalászi Város Önkormányzatát megillető halgazdálkodási jogának hasznosítására adás útján történő hasznosítására 2021. május 1. és 2026. április 30. közötti időszakra.

A pályázatot 2021. március 22. napján 18:00 óráig lehet benyújtani a kiíró részére személyesen a kiíró 2011 Budakalászi, Petőfi tér 1. alatti székhelyén vagy postai úton (Budakalászi Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala, 2011 Budakalászi, Petőfi tér 1.).

A pályázati felhívás és a különböző mellékletek a www.budakalasz.hu/onkormanyzat/palyazatok aloldalon található.

HIRDETMÉNY

HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT MÓDOSÍTÁSÁRÓL

A Kőbányai úti Lke-SZ-6 övezetben

Budakalászi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a **32/2020. (VII.08.)** számú határozatával döntött arról, hogy elkészítette a Helyi építési szabályzat módosítását, az Lke-SZ-6 övezetben elhelyezhető lakásszámra vonatkozó előírás pontosítása érdekében.

A koronavírus-járvány terjedése miatt, a budakalászi lakosok egészségének védelme érdekében a személyes részvételt jelentő lakossági fórum helyett az egyeztetés elektronikus úton történik.

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 165. § (2) bek. b) pontja rögzíti, hogy a „helyi önkormányzat a partnerségi egyeztetés személyes megjelenést előíró szabályaitól eltérően a tájékoztatást, a véleménynyilvánítást és az egyeztetést elektronikus úton is lefolytathatja.”

A módosítás véleményezési anyagát megtalálják Budakalászi város hivatalos honlapján.

2021. március 8-tól március 20-ig.

Írásbeli észrevételeiket 2021. március 20-ig nyújthatják be az alábbi email címre: info@budakalasz.hu

BUDAKALÁSZ EGYKOR ÉS MOST – 2. RÉSZ

MÚLTIDÉZŐ

A Budakalászi Hírmondó január-februári számában megjelent cikkünkben Bloch Hugó életét, méhészkedéshez és fotózáshoz fűződő viszonyát mutattuk be. Láthattuk többek között volt lakóhelyét, amely ma a Budai úton Ék-szerész üzlet, az akkor még Községháza épületét, a Kalász Sulit és az azóta áthelyezett szobrot a Szent Kereszt Felmagasztalása templom kertjében. Sorozatunk második, befejező részében további érdekességeket járunk körül az életműhöz kapcsolódóan.

A Budai úton tovább haladva a szobortól a HÉV megálló felé láthatjuk az archív és a 2021 januárjában készült fotón a Szent Kereszt Felmagasztalása templomot oldalnézetből. Ma nagyon meglepő lenne a ludak sétája az Ady Endre utcában. Bloch Hugó fotója alapján úgy tűnik, hogy a harmincas években ez megszokott volt.

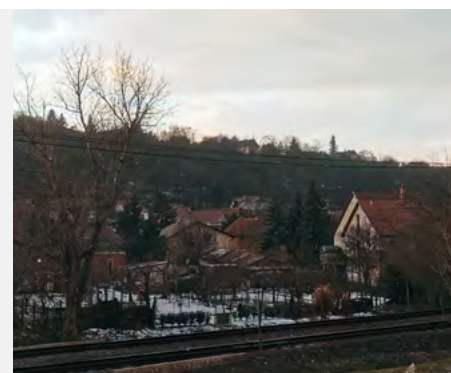
A pár lépéssel arrébb készült fotókon a HÉV megállót láthatjuk. Az archív felvételen az épület mellett az akkori, harmincas évekbeli szerelvény is megcsodálható.

A következő képpár a Schieszl Vendéglő bejáratát mutatja a Budai úton, a régi fényképen még látható a család egykori kápolnája. A mellette lévő kis épület ma élelmiszerbolt. Erről részletesebben is mesél Schieszl Konrád a 8-9. oldalon olvasható összeállításban.

Az utolsó képpár pedig a Budai utat ábrázolja a mostani Jókai Mór utca felől nézve. A friss fotón az azóta történt beépítések és a növényzet miatt már nem láthatóak a Budai úti házak, pedig azok többsége a mai napig áll a Budai út 120. és 144. szám között.

Hollósi-Györgyei Nóra

AZ ÖREG KALÁZ ÉS AZ EMLÉKEK TENGERE

Mi történik, ha összeül az öreg szerb és a sokat látott sváb? Hol vannak még a nyomai annak a többnyelvű örökségnek, ami már nincs? Az épített környezet, gasztronómia, zenei örökség és véget nem érő, legendás történetek őrzik még – és Milosevits Péter helyi szerb származású szerző nemrég megjelent *Kaláz parazsa* című könyve. Ennek apropóján beszélgettünk a szerzővel és a sváb Schieszl Konráddal az együttélés kalázi örökségéről.

Ifjúkoromban Kalázon többnyelvű társalgás folyt az utcán. Magyarok, szerbek, németek (svábok), szlovákok (tótok), cigányok (romák), bolgárok (kertészek) beszélgettek egymással az udvariaság legmagasabb szintjén: mindenki a másik nyelvét használta, úgy-ahogy. (Ahogy tudta.) Például: *Juliska, hova megyek én?* Ezt nagyanyám kérdezte üdvözlési fordulat gyanánt. Ő mondta azt is, hogy a dédunokája (a fiam) „az apjára ütődött”. „Harapi kutyó.” Ez a felirat Angyelija néni kapuján díszelgett. „Dobni szemed enyém házra.” Így hangzott Gyúgyó néni kérése szomszédjához egy hosszabb (talán kórházi) távollét alkalmából – olvasható a valóság ihlette, mitikus elemekkel tarkított regényben. A könyv nem helytörténeti munka, sokszor inkább népmesei, balladai áthallások jellemzik, mégis visszaad valami nagyon ősit, igazat és igazit erről a környékről.

A Szentendrei Könyvklub kiadásában tavaly megjelent kötet azonban nem pusztán sajátos hangulata miatt érdekes, hanem azért is, mert kiadását – a Budakalászi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat mellett – a helyi sváb család tulajdonában álló Schieszl Vendéglő és Borház támogatta.

„A régi budakalászi Schieszl család vendéglőjének szponzori jelenléte a könyvben jól jelképezi a kalázi németek, szerbek, magyarok és mások több évszázados harmonikus együttélését, melyet számos személyes baráti kapcsolat erősít.” Olvasható a kötet borítóján.

„Az első pillanattól kezdve arra gondoltam, hogy ha csak szimbolikusan is, de szeretném Konit

(Schieszl Konrád – a szerk.) támogatóként a kötetben szerepeltetni, több okból is. Budakalászon több nemzetiség együttélését én valóban gyerekkorom óta szó szerint átéltem. Még az óvoda előtti időkből származó barátaim között is vannak németek, magyarok, cigányok később pedig az iskolában ugyanígy, majd ebbe a borozóba érkezve szintén megéltük ezt a sokszínűséget.

Jól ismertük a Schieszl családot. Akárhányszor bejöttem, az öreg Sebő – Koni nagypapája volt Sebő bácsi, ezt a borozót sokan ma is a faluban Sebőnek hívják –, megkérdezte: hogy van a nagypapa? – mondja a szerző, amikor a könyv apropóján ennek az együttélésnek a nyomait próbáljuk a Schieszl étteremben a tulajdonossal közösen feltérképezni. Majd hozzáteszi: „Nagymamám mesélt olyasmiket, hogy régebben olykor-olykor előfordult valamilyen nemzetiségének látszó torzalkodás a lenn lakó svábok és a fenn lakó szerbek között. De én sosem tapasztaltam bármifajta feszültségnek vagy előítéletnek a nyomait itt.”

Ezen a ponton Schieszl Konrád veszi át a szót: „Nagypám nem beszélt szerbül, de nagyon sokat értett. Az én támogatásom alapja ez. Amikor tizenéves fiúcska voltam, már rendszeresen dolgoztam itt a pultban. A tipikus délutáni sziesztaidőben Mirkovics Péter bácsi (a szerző keresztapja – a szerk.) és az én nagypám – két oltári értékes emberről van szó, élő lexikonok voltak – ott ültek, én pedig a pultból hallgattam őket. Mindig duruzsoltak. Péter bácsi hol magyarul, hol szerbül, a nagypám hol magyarul, hol svábul. Órákig beszélgettek így. **Mondták, ahogy az eszükbe jutott: ha magyarul, ha svábul, ha szerbül. Tudták, hogy a másik érteni fogja.** Akkor még nem tudtam, hogy ez mekkora érték. Felöltöként elkezdtem egyre inkább értékelnéni, hogy két meghatározó nemzet egységének voltam a fültanúja. És mi otthont adunk ennek. A mai légkörben hihetetlenül nagy jelentősége van az ilyen példákknak.” Ahogy szó szó követ, egyre több történet kerül elő. Kiderül például, hogy zsidó családot is bújattak a vészorszak alatt ennek a pincének a hordói, majd az így megmentett zsidó ügyvéd segített a Schieszl családnak a kitelepítés után visszavásárolni az államtól az ősi családi fészket – étteremmel borozóval és lakrészekkel együtt.

Az itt élők nem csak értették, de beszélni is próbáltak egymás nyelvén. „Ruppert bácsi kőműves volt, öreg sváb kőműves. A mi régi házunk az idetelepülés idejéből származhatott, azon többször kellett ezt-azt javíttatni. Ilyenkor jött ő segíteni. A sváb szerbül beszélt, a nagyapám meg svábul. Hogy a nagyfater hogy beszélt svábul, azt én nem tudom megítélni, mert nem tudok svábul, de ahogy a Ruppert bácsi szerbül nyomta, az rendkívül érdekes nyelvészeti produktum volt. Feltételezem, hogy a nagyapám sváb beszédje ugyanilyen színvonalú lehetett. Mindenesetre, ezek ketten egész nap karattyoltak, tökéletesen értették egymást, és közben téglát téglára pakoltak, én meg közben gyerekként kevertem a maltert. Rengeteg ilyen sztori van, ezek egy része belekerült a könyvbe is” – emlékszik vissza Milosevits Péter.

A könyvben sokszor a valóságtól elrugaskodott, mitikus elemekkel tarkított jelenetek vannak, boszorkányok és más mesebeli karakterek is megjelennek, például a hegyoldal barlangjából kirepülő cigánylányok vagy a boszorkány, aki kendőjét széttárva hozza el az estét a további mesékért könyörgő kalázi gyerekek számára.

„Ennek egy jó része kitalált dolog a konkrétumokban. Regény, ami tele van valóságos elemekkel. Hogy ki mit tekint a valóságból származónak vagy kitalációnak, azt nem tudom eldönteni, de szerintem az a jó, ha a szerző ezt nem is írja elő, hanem az olvasóra bízta” – mondja Péter, aki sokatmondó hallgatásba burkolózik az utolsó kalázi boszorkány kilétét illetően, kíváncsiságunkat a szerző diplomatikusan elhárítja. Azt azért elárulja, hogy a nagymama „rendkívül epikus hajlamú volt, sokat mesélt. Olyan történeteket, amiket ő a saját gyerekkorából merített – tehát itt már rögtön a huszadik század legelején vagyunk. Ha pedig arról van szó, amit ő a nagyszüleitől akkor hallott – akkor máris a 19. században, Petőfi és Arany János idejében. Ezeket én még hallom, átszűrődve ezeken a fokokon. Később tudatosult bennem, hogy a nagyanyám meséi olyanok voltak, mint a Hófehérke vagy a Jancsi és Juliska, de nem ezeket a klasszikus gyerekmeséket mondta, hanem más különös történeteket. Még ha csak töredékesen is tudom ezeket felidézni, állítom, hogy azokat mind ő találta ki. Valószínűleg tényleg innen van a hajlamom a történetmesélésre, ami írói szempontból egyrészt hihetetlen kincsesbánya. Másrészt bátorítás is, hiszen senki sem ellenőrizhet már, úgyhogy azt írok, amit akarok. De azonnal a saját hátam mögé állva nézem, hogy olyan legyen, ami ebbe a miliőbe beleillik, ami nem idegen testként hat” – avat be a szerző, aki szerint éppen ezért gyerekkorából sem a konkrétumok az érdekesek, „hanem az a tény, hogy – életkoromnál fogva – én még láttam azt a régi Kalázt, amiből ma már nem látni semmit. Egyszerű, földműves parasztok éltek itt egy paraszt faluban. Ezt én még gyerekként átéltem, éltem benne. Láttam, amikor minden este jött haza a marhacsorda, és a nyitott kapuknál a tehének mennek be, mindegyik a saját házába. Autók helyett lovaskocsik jártak, mezítláb rohagáltunk ott, ahol most parkolni sem lehet. Ez eltűnt, de én még láttam. És ami így eltűnik, az egy idő után megszépül az emlékekben, ez pedig aztán rétegződik azzal, ahogyan gyerekkoromban – több generáció élt akkor együtt – a nagyszüleimtől, főleg a nagyanyámtól hallottam.”

Milosevits Péter és Schieszl Konrád

És, hogy mit lehet kezdeni egy ilyen helyzettel, mondhatni gyász-folyamattal, amiben mi még élünk, de az már nincs, amiben felnőttünk? „Sportszerűtlen lenne azt mondani, hogy írni kell róla egy könyvet. Az öregekben benne van ez a hajlam, sokat beszélnek erről: régen így volt, meg úgy. De tenni sokat már nem lehet. A még meglévő örökségről tudunk gondoskodni, megmenthetjük, ami még menthető. De nincs már akkora populáció, népség, amelyikben ez – amit én átéltem – láthatóan élne tovább. A családomban él. Még én is viszek be egy marék szalmát minden szenteste, bár egyre nehezebb szalmát találni. A diósrétest is megsütjük karácsonykor. De ez a soknemzetiségű örökség, akár a nyelvben is érezhetően, ez már nincs” – válaszol Milosevits Péter. Schieszl Konrád viszont még tervez: a betelepülők által egykor elbontott családi kápolnát szeretné helyreállítani egyszer, ennek kovácsoltvas kapuját és három budakalászi díszkövét most is őrzi az étterem pincéjében, és elkészíttette egy bronzszobor makettjét, amely egy család szétszakítását jeleníti meg, ez a kitelepítés mementója lenne a Budai úton. Őrzi a kapcsolatok, a búcsúk és mulatságok emlékei, például, amikor a szerb lány és színesbőrű vőlegényének esküvőjét tartották itt, a sváb étteremben, és akkora multság volt, hogy hétfő reggel – miután a kalázi boszorkány a kendőjét újra levette, hogy a nap kisüthessen – a munkába igyekvők is kerülgethették még a násznapet a Budai úton.

Laborczy Dóra

Milosevits Péter Kaláz parazsa című könyvének bemutatója 2021. március 18-án, csütörtökön 18 órától lesz Szentendrén, a Lira főtéri könyvesboltjában. A program a vírushelyzet miatt csak online követhető a Szentendrei Könyvklub Facebook-oldalán, illetve YouTube-csatornáján.

ZÖLD HÍREK

Elkezdődött a szelektív kukák kiosztása

A városi hulladékgazdálkodás ellátására kiírt közbeszerzési eljárásban kiemelt szempont volt, hogy a nyertes cég – áremelkedés nélkül – biztosítsa az alapszolgáltatás mellett a lakosság számára 120 literes szelektív hulladékgyűjtő-edényeket. Jó hír a budakalásziaknak, hogy az NHSZ Vértes Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. megkezdte a szelektív hulladékgyűjtő-edények kiosztását és április 11-ig 9000 kuka kerülhet a budakalászi háztartásokhoz, összesen 55 millió forint értékben. A kukák használata díjmentes. A 65 éven felüli lakosok számára a szolgáltató házhoz szállítja a kukákat március 1. és április 7. között. A szállítás ütemtervéről a szolgáltató előzetesen tájékoztatókat helyezett el a budakalászi postaládákba.

A kék kukákba a szennyeződésmentes papír, a sárgába pedig a kiöblített műanyag- és fémhulladékot kell tenni. A kukák begyűjtése ugyan egyszerre történik, a Tatabányai Regionális Hulladékkezelő Központban a szelektív hulladékot szétválasztják, feldolgozzák, majd ezt követően újrahasznosítják. Amennyiben valakinek a havi szelektív hulladék mennyisége meghaladja a 120 literes kuka befogadóképességét, az átlátszó zsákban a kuka mellé továbbra is kihelyezheti a szelektív hulladékot. A hulladékgyűjtőkben történő kihelyezés az egységes városkép miatt is fontos, kérjük, mindenki vegye át és használja a szelektív hulladékgyűjtőket. Érdekességek és további hasznos tudnivalók a hulladékszállítással kapcsolatban: www.budakalasz.hu/hulladegzaldalkodas

Márciusi hulladék-gyűjtési napok

Zöldhulladék-gyűjtési napok:

I. körzet*: Március 16., 30.

II. körzet*: Március 18.

Korlátlan zöldhulladék-gyűjtési napok:

Március 30. (I. körzet utcáiból),
április 01. (II. körzet utcáiból)

* a körzetekbe tartozó utcák listáját megtalálják a www.budakalasz.hu/zoldhulladek-szallitas-2021 oldalon. Hulladék-szállítással kapcsolatos folyamatosan frissülő hírek: www.budakalasz.hu/hulladegzaldalkodas

Szelektív hulladék-gyűjtési napok:

Keddre beosztott utcákból: Március 23.

Csütörtökre beosztott utcákból: Március 25.

Több mint 500 fát ültetnek a Duna-partra

A Pest Megyei Kormányhivatal erdőtelepítési és kivitelezési terv jóváhagyásáról döntött Budakalász külterületén. A telepítést a terület vagytonkezelője, a Pilisi Parkerdő végzi. Az érintett rész az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 jelölést kapta. Ez egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megőrzését, és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. Az utóbbi években a Duna-menti galériaerdő állománya a különböző beavatkozások nyomán degradálódott, ezért is fontos ez a bővítés, amit most a Pest Megyei Kormányhivatal Földművelési és Erdészeti Főosztály Erdőfelügyeleti Osztálya jóváhagyott.

Tavaszi várostakarítást szervez az önkormányzat

Budakalász Város Önkormányzata 2021. március 20-án (szombaton) a lakosság, szervezetek és cégek számára tavaszi várostakarítási akciót szervez. A részvétel regisztrációhoz kötött. Jelentkezni Fetterné Ferenczy Beatrix környezetvédelmi irodavezetőnél lehet legkésőbb 2021. március 18-ig munkanapokon a ferenczy.beatrix@budakalasz.hu e-mail címen vagy a +36 (70) 984 9833-as telefonszámon.

Kérjük, hogy jelentkezéskor jelöljék meg a munkavégzés helyszínét, a munkakezdési időpontot, a résztvevők létszámát, a kapcsolattartó személy nevét és telefonszámát!

Kérjük, hogy a közösség védelme érdekében az eseményen a veszélyhelyzet alatt hozott korlátozásokat tartsák be, és viseljenek megfelelő arcmaszkot! Az eseményt követő szokásos kültéri főzés és közös étkezés az idei évben – szintén a veszélyhelyzetre tekintettel – sajnálatos módon elmarad.

Metszéssel és tápanyag utánpótlással az egészségesebb fákért

Februárban az önkormányzat zöldfelületi karbantartói visszavágták többek között a Budai út mentén található gömbakácokat. Az eljárásra azért van szükség, hogy a fák megtartsák gömbformájukat, illetve hogy ne nőjenek rá a légkábelekre. A Budai úton történt metszések hozzájárulnak a fiatal fák gyökérképződéséhez, a virágzás elősegítéséhez, esetleges betegségek tovább terjedésének megelőzéséhez és a növény általános kondíciójának javításához.

Az önkormányzat elvégezte az Omszk parkban lévő új telepítésű fák trágyázását is, illetve a fák szerves trágyával történő tápanyag utánpótlását a József Attila, a Sport, az Ady Endre és Erdőhát utcákban és a Budai úton, valamint a kútgyűrűkbe telepített fák körül.

Pályázati kiírás a város közterületeinek virágosításáért

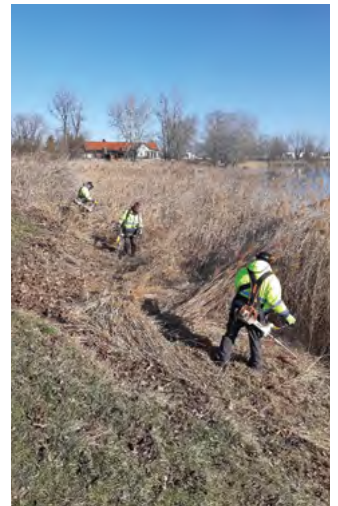
Az önkormányzat várja a pályázatokat Budakalász közterületein található konténerek-köedények és virágágyások egyházi virágokkal történő beültetésére, kezelésére és fenntartására, valamint virágtartó-edényeinek futó muskátlival történő beültetésére. **Mindkét pályázat benyújtási határideje 2021. március 31., részletes pályázati kiírás a www.budakalasz.hu/onkormanyzat/palyazatok aloldalon található.**

Tovább húzódik az NHSZ Vértés Vidéke Hulladékgazdálkodási Kft. engedélyezési eljárása

Ahhoz, hogy a szolgáltató a szelektív hulladékon kívül más, például elektronikai hulladékot is átvehessen a budakalászi Hulladékudvarban, arra lenne szükség, hogy a Fővárosi Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, a NÉBIH, valamint a Természetvédelmi, Környezetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály engedélyezze a szolgáltató részére a Klinger Henrik utcai Hulladékudvarban a teljeskörű működés elkezdését. Az elhúzó hatósági eljárás előre láthatólag márciusban véget ér, és a Hulladékudvarban az engedély kiadását követően újra leadhatók lesznek az elektronikai és más hulladékok. Amint ez lehetségesé válik, arról a www.budakalasz.hu oldalon és a Hulladékudvar bejáratánál azonnal tájékoztatást adunk.

Nádvágás az Omszk parkban

A nád a vízminőségre is jó hatással lehet, ugyanakkor élőhelyének elmocsarosodásához is hozzájárulhat, így az ellenőrzött módon történő nádvágásra fokozott figyelmet fordít az önkormányzat. Az időjárás függvényében maximum 4-5 évenként tervezik a nem vágott nádterületek vágással történő frissítését. Az Omszk-tónál február elején történt részbeni nádvágás. Legutóbb 5 éve történt a vízminőségi célú nádvágás a tavon.

(II)legális hulladék

Az év első két hónapjában több mint 300 ezer forint értékben szállított el közterületekről összegyűjtött hulladékot az önkormányzat.

Összesen 28 köbméter illegális zöldhulladék és 7 köbméter hordalék és seprűs autó által összegyűjtött hulladék (átereszekből, árkokból, útpadka mellől összegyűjtött hordalék) elszállítására volt szükség. További 10 köbméter vegyes kommunális lom gyűlt még össze. Az illegális szemetelés visszaszorítása érdekében az önkormányzat a múlt hónapban új szemetéseket helyezett ki a Lenfonó HÉV megállónál lévő Barát-patak hídjához és az Erdőhát és Bokros utca kereszteződésénél. Emellett kutyaürülék tartó szemetes került az Erdőhát, Hegyalja utca, Lugas utca sarkához.

Kérjük a lakosságot, hogy ne szemeteljen, segítsen a közterületek és tágabb értelemben vett otthonunk tisztán tartásában. Ha illegális hulladéklerakást tapasztal, mielőbb értesítse a Városrendészetet a 06-70/314-6104-es telefonszámon.

KÖRNYEZETVÉDELEM

TALAJVÍZ- ÉS TALAJSZENNYEZÉS AZ EGYKORI LENFONÓ ÉS SZÖVŐGYÁR TERÜLETÉN

Egy friss vizsgálat megállapította, hogy az egykori Lenfonó és Szövőgyár területén jelentős talajvíz- és talajszennyezettség található, ezért az önkormányzat – a bejelentési kötelezettségének eleget téve – az illetékes hatóságokhoz fordult.

Az önkormányzat a terület jövőbeli hasznosítása (új közintézmény, a Zeiskola bővítése, új városi közösségi terek megnyitása) érdekében kívánta feltárni a tulajdonában álló, jelenleg zömmel raktározásra bérbe adott egykori gyárterület egy részének környezeti állapotát. Az önkormányzat munkatársai az előzetes helyszíni bejárás során fedeztek fel két, körülbelül 20 cm átmérőjű, a földből 40-50 cm magasságra kiálló, kupakkal lezárt acélcsővet, azaz két megfigyelő kutat. Tekintettel arra, hogy ezek telepítéséről az önkormányzatnak korábban nem voltak információi, lépéseket tett annak kiderítése érdekében, mikor és milyen indokkal létesíthette ezeket a korábbi tulajdonos (erre a későbbiekben még visszatérünk). A környezetvédelmi vizsgálat szükségességét a megfigyelő kutak létezése csak megerősítette.

Harminc éve halogatott környezettanulmány készült most el, amely még inkább alátámasztja, hogy az egykori Lenfonó és Szövőgyár teljes területének felmérésére, rekultivációjának előkészítésére van szükség.

Milyen mértékű a szennyezettség?

A debreceni székhelyű Mertcontrol HL-Lab társaság pályázat útján, 2020. november végén kapott megbízást az egykori Lenfonó és Szövőipari Vállalat telephelyén, a Ciklámen utcához közel eső terület talaj- és talajvízvizsgálat elvégzésére. A vizsgálat célja az érintett terület jövőbeli felhasználási lehetőségének áttekintése, illetve a felszín alatti víz és földtani közeg állapotának feltárása volt, ezért az építkezés tervezett területén öt mintavételi pontot jelöltek ki. Részletes állapotjelentésük szerint a vizsgált területtől nyugati irányban körülbelül 30 méterre jelentős szennyezettség található. A tervezett közintézmények területének talajában és a talajvízben a környező területeken is jelentős koncentrációban található magas környezeti és egészségügyi kockázattal bíró vegyületek. Az önkormányzat – bejelentési kötelezettségének eleget téve – február 22-én tájékoztatta a Pest Megyei Kormányhivatal és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság illetékeseit a vizsgálat eredményéről. **A városvezetés teljeskörű környezetfelmérést tart szükségesnek a gyárterület környezeti állapotának évtizedek óta halogatott pontos megismeréséhez, a szükséges beavatkozások megtervezéséhez.**

Talajvizsgálat az egykori szövőgyár területén 2021 januárjában.

Kép forrása: Budakalász Város Önkormányzata

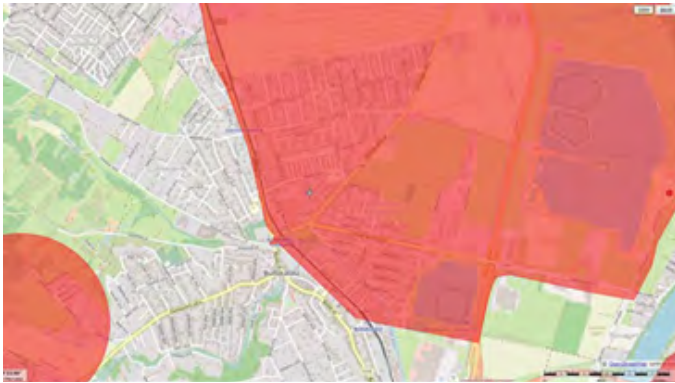
Amint a vizsgálat jelentéséből kiderül, határértéket meghaladó szennyezettséget mutató vegyületek voltak a TPH csoportba tartozó vegyületek, melyek a gázolaj, a pakura, illetve a kenőolajok fő alkotórészei. Ugyancsak határértéket meghaladó szennyezettséget mutattak a BTEX csoportba tartozó illékony, monoaromás vegyületek (a benzol, toluol, etil-benzol és a xilolok) is, melyek már kis koncentrációban is toxikusak. A harmadik határértéket meghaladó vegyületcsoport a policiklikus aromás szénhidrogének, vagyis az úgynevezett PAH vegyületek. Ezek a tökéletlen égés, valamint a növényi, állati szervezetek bomlása során keletkező vegyületek, de a nyers kőolajban is megtalálhatók. A vizsgálatot végző cég megállapította, hogy a területen magas kockázattal bírna bármilyen középület elhelyezése, ezért közintézmények létrehozásától az önkormányzat ezen a területen természetesen eltekint.

Kockázatelemzés

A vizsgálat eredménye felveti ugyanakkor a kérdést, hogy mit jelentenek ezek a koncentrációk a környéken élők és dolgozók életvitelére nézve, milyen élettani hatásokkal jár ez a koncentráció? Ennek kiderítése haladéktalan feladat. **A bejelentés után a rendelkezésre álló információk alapján az eljáró hatóságok dönthetnek arról, hogy szükséges-e bármilyen korlátozást bevezetni és rendelkeznek a tényfeltárás és az esetleges kármentesítés folyamatáról.**

Fontos hangsúlyozni, hogy a mostani állapotjelentésből származó információk a közösségi hasznosításra szánt területről részeredménynek tekinthetők, a szennyeződés körülhatárolásához, az egykori Lenfonó és Szövőgyár teljes területének állapotfelméréséhez további vizsgálatok szükségesek.

Sürgető mihamarabbi megoldást találni azért is, mert a vizsgált terep a '90-es évek végétől, a védőterületek kijelölése óta vízbázis védelmi terület, a Szentendre Regionális Déli Vízbázis 50 éves elérési idejű hidrogeológiai „B” övezetének része. Ez azt jelenti, hogy a hidrogeológiai modellek alapján a szennyezés innen 50 év alatt érheti el az ivóvízkutakat. Ez további felelősséget ró a szereplőkre a kármentesítés mielőbbi megkezdése szempontjából.

Vízbázis védőterületek határa.

(Forrás: a Mertcontrol HL-Lab állapotjelentése)

A Mertcontrol HL-Lab állapotjelentése kockázatbecslést is tartalmaz, melynek célja, hogy megállapítható legyen: a területen kimutatható szennyezettség a tervezett tevékenység szempontjából milyen kockázattal jár. **A kockázatbecslés szerint az 1. mintavételi pontban – ahol a legmagasabb szennyezettséget mutatták ki – mért szennyezettség környezetében nincs tényleges hatásviselő (vagyis a szennyezettség hatásának kitétt ember vagy embercsoport).**

A szennyezettség évtizedek óta fennállhat, mégsem rögzítette eddig senki

A Budakalászi Textilművek, Klinger Henrik gyára 1923-ban kezdte meg működését. Az 1948-as államosítás után Budakalászi Textilművek néven önállóan működött, majd 1963-ban az állami gazdaságirányítás a hazai gyárak összevonásából létrehozta a Lenfonó- és Szövőipari Vállalatot. Az állami vállalat központja Budakalászra került, a BUDA-FLAX védjegyet a cégnévben az 1970-es évek végétől használták. A társaság az 1970-es években mintegy hatezer dolgozót foglalkoztatott. 1994 végén felszámolási eljárás indult a BUDA-FLAX Budakalászi Textil Rt. ellen, amely 1998 júliusában zárult le.

Amint arra korábban utaltunk, a megfigyelőkutak felfedezése különösen indokoltta tette annak kiderítését, hogy ezeket mikor és milyen céllal létesíthette a korábbi tulajdonos. A Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat Központi Vízföldtani Adattárának nyilvántartása alapján az állami felügyeletű BUDA-FLAX Lenfonó és Szövőipari Vállalat területén 1986-ban helyezték üzembe a K-24 és K-25 számú megfigyelő kutakat.

Talajvizsgálat az egyik mintavételi ponton 2021 januárjában.

Kép forrása: Budakalász Város Önkormányzata

A „szennyező fizet” elv a nemzetközi környezetvédelmi szabályozás egyik alapelve

Az önkormányzat a felszámolási eljárás keretében 1996. július 31-én adásvétel keretében szerezte meg a terület tulajdonjogát a BUDA-FLAX Budakalászi Textil Rt. f.a. eladótól. Az eladó, illetve a képviselőjében eljáró felszámolóbiztos nem adott tájékoztatást a gyárterület környezeti állapotáról, az adásvételhez kapcsolódóan kizárólag a korábban évtizedekig a szövőgyár területéről a Barát-patakba vezetett üzemi szennyvizek okán történt környezeti állapotra vonatkozó információátadás, illetve a patakmeder helyreállításáról, a rekultivációs költségek viseléséről és a munkálatok befejezésének határidejéről volt érdemi intézkedés.

A 2020. november végén megrendelt vizsgálatokig a több hektáros gyárterület környezeti állapotára vonatkozó adat nem állt rendelkezésre. A megfigyelő kutak információi és a létesítéskori mintavételből származó mérési eredmények kiadása iránt Budakalász Város Önkormányzata kérelmet terjesztett elő a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálatnál.

A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság, mint elsőfokú vízügyi hatóság megkeresésünkre 2021. január 25-én jelezte, hogy elektronikus nyilvántartásukban sem a monitoring eredmények, sem a monitoring kutakra kiadott vízjogi létesítési és üzemeltetési engedélyek nem szerepelnek. Ezek ismerete azért lenne fontos, mert az üzemeltetési engedélyben a későbbi mintavételekről is rendelkeznie kellett az akkor illetékes vízügyi hatóságnak. A Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztálya egy közérdekű adatkiadási kérelemre válaszul 2021. januárjában ugyancsak jelezte, nem rendelkezik információval a talaj- illetve a talajvíz szennyezettségéről.

Budakalász Város Önkormányzata a tulajdonszerzés óta az érintett területen nem folytatott, és jelenleg sem folytat ipari tevékenységet. A területen több vállalkozás bérleti jogviszony keretében zömmel raktározási tevékenységet végez. A feltárt szennyeződés minden bizonnyal a gyár korábbi tulajdonosának, a BUDA-FLAX Budakalászi Textil Rt.-nek, illetőleg jogelődeinek tevékenységével hozható összefüggésbe. A megfigyelő kutak 1986-ban történt létesítése is ezt erősíti meg.

Február 24-én elfogadták a város idei költségvetését. Noha a veszélyhelyzetben nem lehetséges képviselő-testületi üléseket tartani még online formában sem, dr. Göbl Richárd polgármesteri hatáskörben meghozott döntéseit megelőzően – a tavalyi évhez hasonlóan idén is – megküldi a szakmai anyagokat és az előterjesztés-tervezeteket minden önkormányzati képviselő részére. A költségvetéshez kapcsolódóan a képviselőknek február 23-ig volt lehetőségük módosító indítvánnyal élni. Ezt követően a lakosok észrevételeit március 1-ig várta a polgármester e-mailben. A költségvetésről Kóder György képviselőt, a Pénzügyi és Gazdasági Bizottság elnökét, valamint Czinke Zsuzsanna, Dr. Váli István és Mányai Zoltán képviselőket kérdeztük.

Kóder György

Legutóbb még a tervezési szakaszban beszélgettünk a költségvetésről. Most milyen főbb tételeket emelne ki a költségvetésből?

- A lakosság, különösen a gyerekes családok életére a szeptemberben megnyíló Pataktart Általános Iskola és a Vasút sori óvoda építésének elkezdése lesz talán a legnagyobb hatással. A város mindkét intézmény létrejöttéhez komoly anyagi áldozatokat hozott és hoz az idei évben is. Bízunk benne, hogy az iskolához vezető úthálózat kiépítésének fontosságát – mellyel kapcsolatban hamarosan tematikus kiadványt juttatunk el a budakalászi postáládákba – az illetékes állami szervek is megértették, és biztosítani fogják a fejlesztéshez szükséges forrásokat. A Vasút soron pedig a 21. századi igényeket kielégítő korszerű óvoda építése kezdődhet meg, amit szerencsés esetben jövőre birtokba is vehetnek az óvodások, nevelők.

Volt olyan módosító indítvány, mely megváltoztatta a képviselőknek eredetileg átküldött tervezetet?

- Forián-Szabó Gergely alpolgármester úr többletforrást javasolt összesen 5,1 millió forint értékben a volt Lenfónó területén frissen megismert talaj- és talajvízszennyezés mértékének feltárására, amit a polgármester úr befogadott. Ezek eredménye alapján lehet majd a terület rekultivációjára konkrét tervek készíteni, és azt a későbbiekben megkezdeni. Március elsejéig a budakalászi lakosoknak is lehetősége volt véleményezni a város költségvetéstervezetét.

Mekkora összegre számítanak pluszban a tavalyi év zárszámadása kapcsán?

- A takarékos gazdálkodás eredményeképp komoly többlet várható, előzetes számítások szerint 250 millió forint nagyságrendű összeg áll majd rendelkezésünkre. A bizonytalan gazdasági és jogi környezet miatt azonban az összeg nagy részét mindenképpen tartalékba kívánjuk helyezni, hogy az esetleges váratlan kiadások esetére is legyen mozgástere az önkormányzatnak.

Dr. Váli István

– a 3. számú körzet képviselője, a Településfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság elnöke

A tavalyi év rendhagyóan alakult. Reméljük, életünk idén elkezdhet visszatérni a megszokott kerékvágásába. A váratlanul megváltozott körülmények és a város bevételeiben történt csökkenés miatt számos beruházás, melyet tavaly terveztünk megvalósítani, nem tudott elkezdődni. Az idei év beruházásai a korábban lefektetett elvek mentén fognak haladni, azaz az élıhetőség, fenntarthatóság szempontjai érvényesülnek. Ennek többek között részei a biztonságos és hatékony gyalogos közlekedés fejlesztése, a zöldfelületek gyarapítása, az óvodai zsúfoltság megszüntetése.

Kiemelnék néhány fontosabb, az idei évre tervezett beruházást:

- A Felsővár utca nagy része alkalmatlan a biztonságos gyalogos közlekedésre és az autós használat is nehézkes. Idén végre elkezdődik az utca teljes körű megújulásának tervezetése.
- Tavaly szintén elmaradt a Kálvária utcai járda továbbépítése. Tavasszal az első ütem, azaz a meglévő járda folytatása valósul meg a Gyümölcs utcáig.
- Gyalogos átkelőhelyek kialakítása a nehezen keresztezhető, forgalmas útjainkon való átkelést könnyítik meg. Idén a Damjanich és a Tanító utcákban több gyalogátkelőhely megtervezése fog megtörténni.

- A szeptemberben megnyitó Pataktart Iskola gyalogos megközelítésének megkönnyítésére a Klisovác utcára bekötő gyalogos levezetések fejlesztése az iskola kényelmesebb és biztonságosabb elérését teszi majd lehetővé.

- Az Alsó-Klenity városrészből a József Attila utca gyalogos elérhetőségének javítása.

- Bevezető utak faszorai hiányainak pótlása, a korábban megtervezett fásítások kivitelezése a kellemesebb közterületek, lakókönyezet és levegő érdekében.

- Vasút sori négycsoportos óvoda megépítéséhez szükséges önkormányzati feladatok teljesítése.

- Jókai utca és a Vasút sor vízrendezésének megtervezése, az Övárok vízszintjének csökkentése.

- Dunaparti területek közműfejlesztéseinek előmozdítása.

Jelenleg is folyik több gyalogos átkötés, környezetvédelmi, energiatákonysági beruházás előkészítése. Mindezekon felül hosszabb távú fejlesztések is napirenden vannak, például a Kalász Suli körüli gyalogos közlekedés javítása, az autós forgalom szabályozása, figyelembe véve az iskola hiányzó tornatermék remélhetőleg mihamarabbi megépítését is.

Czinke Zsuzsanna

– a 4. számú körzet képviselője

Budakalász lakossága előtt is ismert, hogy az országos gazdasági és egészségügyi helyzet szűk lehetőségeket szab a város idei költségvetésének. A Covid19 járvány és az abból eredő gazdasági visszaesés a városi bevételeket is érintette, jelentősen csökkentek az adóbefizetések, a válság többszáz millió forráskiesést hozott. A szűk gazdasági mozgástér mellett a Patakpart Iskola befejezésének, úthálózatának finanszírozása nagy összegeket kíván. Bár jelentős részt központi költségvetésből készül Budakalász legnagyobb, sokmilliárdos projektje, a várost is kötelezettségek terhelik az új iskolával kapcsolatban. Az őszi megnyitáshoz és a később üzemeltetéshez is sok-tíz milliós kiadás kapcsolódik, melyet a városi költségvetés finanszíroz.

A lakosságot közvetlenül érintő járda és útpályákra a fentiek miatt sajnos kevesebb forrás jut idén. A járdák tervezése, az útfelületek, csapadékelvezetések tervezése és engedélyeztetés sok millióba kerül, nem beszélve például az olyan összetett és bonyolult megoldásokat kívánó közlekedési útról, mint a Felsővár utca.

Itt a tavalyi tervek szerint először a járda készült volna el, külön projektként. Az év során, egyértelművé vált, hogy műszakilag és kivitelezési szempontok szerint is a teljes út és járdafelületet együtt kell megépíteni, ami több százmillió forintos beruházás lesz. Idén készülnek el a tervek és engedélyek, hogy amint forrás, pályázat, lehetőség adódik elindulhasson a megvalósítás.

A Kálvária utca felső szakaszának szilárd burkolattal való ellátásra csoportos kérés érkezett a lakosságtól. Ezeket az útpályítási kezdeményezéseket, ahol a lakosság felajánlja részvételét, a zárszámadás után fennmaradó összegből kezdjük el terveztetni. A négyes körzetben elkészül idén a közvilágítás fejlesztés és kamera kihelyezés a Kálvária dombon, a Kalász Suli körüli közlekedés és forgalom szabályozás és a város egészére vonatkozóan fontos projekt lesz a patakok felmérése, revitalizációs koncepcióterv készítése.

A költségvetés kapcsán megkérdeztük Mányai Zoltán képviselő véleményét is, választ azonban nem kaptunk. (Lapzárta kaptuk a hírt, hogy Mányai Zoltán lemondott képviselői mandátumáról – a szerk.)

Főbb üzemeltetési, fenntartási kiadások

Meglévő gyalogos átkelőhelyek útburkolati jeleinek újra festése és biztonságosabbá tétele	6 400 000 Forint
Síkosságmentesítés 2021. 03.15-ig, valamint 2021. 11.15 és 2022. 03. 15 között	22 000 000 Forint
Kátyúzás	7 130 000 Forint
Szolárlámpák javítása az Omszk parkban	2 500 000 Forint
Szentistvánteleti HÉV megálló környékén pollerek és aknarács javítása	500 000 Forint

Főbb szociális támogatások

Átmeneti segély	200 000 Forint
Szociális tűzifa – önként vállalt, államtól független	1 500 000 Forint
Újszülött támogatás – önként vállalt, államtól független	1 000 000 Forint
Rendkívüli családvédelmi támogatás – önként vállalt, államtól független	300 000 Forint
Temetési segély, köztemetés	1 120 000 Forint
Gyógyszertámogatás	2 000 000 Forint

Főbb zöldterület kezeléssel kapcsolatos kiadások

Játszóterek kezelése, éves minősítése	5 300 000 Forint
Parkok, közterületek fenntartása	4 000 000 Forint
Önkormányzati tulajdonú konténerek (kőedények), évelőszegélyek, virággyak beültetése, kezelése	9 000 000 Forint
Közterületi és önkormányzati fák fenntartása, szükség esetén kivágás, pótlás, növényvédelem	6 000 000 Forint
Környezetvédelmi tudatformálás, akciók, rendezvények (takarítási világnap, várostakarítás)	800 000 Forint

RIPORT

BEKÖLTÖZTEK ÚJ OTTHONAIKBA A SZOCIÁLIS LAKÁSOK BÉRLŐI

Februárban négy budakalászi rászoruló család is beköltözött a rendbe hozott önkormányzati lakásokba.

Ápolt, ötven körüli nő tisztítószerekkel megpakolva érkezik az üres – egyelőre még csak szaniterekkel és gáztűzhellyel felszerelt – házrészbe. Messze élő vejét és annak egy barátját várja, akik segítenek neki a költözésben, hamarosan egy polcot és egy pultot hoznak a konyhába. Ma délután még festeni is szeretnének, mert itt-ott a tisztasági festés után is foltos maradt a mennyezet. Apránként érkeznek majd a bútorok és a szobanövények.

A 21 éve Budakalászon élő nő egyedül neveli két általános iskolás korú unokáját. Szeret itt élni, otthon érzi magát, évek óta ugyanazokhoz a családokhoz jár takarítani és vasalni. Amikor hárman maradtak, a Dunakanyari Család- és Gyermekegészségügyi Intézmény budakalászi irodájához fordult, mert félt, hogy a lakáskörülményeik miatt elveszik tőle a gyerekeket. *„Hallottam, hogy sok gyereket elvesznek a családjától, mert nincs fürdőszoba, nincs ez, nincs az. Pedig volt olyan világ, hogy tálba, lavórba fürösztötték a gyereket és tudtak tisztálkodni, tiszták voltak, és nem vette el senki őket.”* Budakalász külső területén, a Kőbányai úton laktak, ahol se bevezetett áram, se vezetékes víz nem volt, a közeli forrásból hordták a vizet, palackos gáztűzhelyen főztek, és aggregátor adta az áramot.

Decemberben az önkormányzattól kaptak egy szükséglakást, amit *„azért tart fenn az önkormányzat, hogy segíteni tudja azokat, akik valamilyen krízishelyzet miatt erre rászorulnak. Ezt átmeneti otthonként, maximum egy évre kaphatják meg a segítségre szorulókat”* – tájékoztat Nagel István szociális ügyekért felelős alpolgármester. A fiatal nagymamának is ki kell onnan költöznie unokáival a hétvégén, miután megkapták új otthonuk kulcsát. Őket követi ebben a lakásban az a család, akinek a háza február 22-én leégett.

A szociális lakás bérlőjének gondolatai most a berendezés körül forognak, mert ami a szükséglakásban volt, az az önkormányzaté. Saját tulajdonuk egy mosógép és egy emeletes ágy, amit a gyerekek kaptak a Vöröskeresztől. A bútorozásban segíti majd a Vöröskereszt, persze a nagymama is nézelődik: *„amire kifutja, azt megveszem.”* A fizetése igen kevés, de erről nem szeretne beszélni, ahogyan arról sem, miért maradt hét hónapja hármában a gyerekekkel. Annyi biztos, hogy a családban élők egy főre jutó havi nettó jövedelme meg sem közelítette a 99 750 fo-

rintos limitet, ami az érvényes szociális lakáspályázat egyik feltétele volt amelle, hogy a pályázók nem rendelkezhetnek kétmillió forintot meghaladó vagyonnal.

Nem tudja még, minek hol lesz a helye a 45 négyzetméteres, másfél szobás lakásban, de amikor a gyerekek nagy szobájáról beszél, az egyébként gondterhelt nő felvillanyozódik. *„Ez lesz a gyerekeké! A másik kicsike lesz az enyém – kacag –, ezt nagyon be kell rendezni, mert ugye oda nem megy be nekem csak egy ágy, esetleg egy éjjeli szekrény.”*

Kopognak. *„Jó napot kívánok!”* – köszön az önkormányzat ezermestere. Itt-ott van még javítanivalója. Tőle megtudjuk, hogy a most fehérre festett falak régen élénk rózsaszínűek voltak, a lakás pedig penészes. *„Sokáig állt itt üresen, nem volt fűtés se. Ha az új lakó megfelelően fűti és szellőzteti, akkor nem lesz semmi gond”* – nyugtatja a férfit az aggódni kezdő, gerincsérvel és asztmával küzdő nagymamát. Amikor kilépünk az udvarra, meglátunk egy szépen virágzó hóvirágot. *„Én is nagyon szeretem a virágokat, rengeteg van belőlük, cserépben tartom őket, van pünkösdi rózsám is”* – mondja.

2020 márciusában a polgármesteri hivatal műszaki és főépítész irodájának új vezetője lett. Szeleczy Szilvia első kiemelt feladatai közé tartozott, hogy megszervezze az önkormányzat tulajdonában álló lakásállomány felmérését, hiszen elődei évek óta vagy egyáltalán nem végeztek bérleményellenőrzést, így nehezen lehetett átlátni, miből gazdálkodhat a város. Munkatársaival együtt 109 helyszíni szemlét tartottak 2020 novemberéig, amikor a járványhelyzet miatt felfüggesztették az előre bejelentett látogatásokat. A bérleményellenőrzések során fényképes dokumentá-

ció és pontos állapotfelmérés készült, melyből nyilvánvalóvá vált, hogy a lakások felújításra és műszaki korszerűsítésre szorulnak. „A lakások komfortfokozata is többször eltért a nyilvántartástól. Az állapotfelmérés mellett a bérleti jogviszonyokat is áttekintettük. Ekkor derült ki, hogy sok esetben rendezetlenek voltak, a szerződések évek óta lejártak. A polgármesteri hivatal munkatársai folyamatosan dolgoznak a bérleti szerződések rendezésén. **Jól mutatja a terület korábbi elhanyagoltságát, a felelős vagyongazdálkodás hiányát, hogy sokan – a lakások mintegy negyedében élők – az elmúlt esztendő vázolt erőfeszítési ellenére sem rendelkeznek érvényes szerződéssel.** Ezen az átláthatatlan és bizonytalan helyzeten változtatni kellett, hiszen a szociális helyzetük miatt rászorulóknak számára különösen fontos a kiszámíthatóság és a biztonság. Nem lóghatnak a levegőben érvényes szerződés nélkül, csupán szóbeli ígéretre támaszkodva. Ugyanakkor az önkormányzatnak is fontos rendezni ezeket” – mondja Nagel István alpolgármester.

A korábban tapasztalt szociális érzéketlenséggel szemben az új városvezetés nem akarta szőnyeg alá söpörni, hogy Budakalászon is vannak olyan családok, idős egyedülálló emberek, akiknél a létfenntartás napi nehézség. 2020 január elején szociális kerekasztalt hívtak össze, melyen a Családsegítő Szolgálat, az Idősek Klubja, a Karitás, a Védőnői Szolgálat és a Vöröskereszt vezetői, illetve munkatársai, valamint a városvezetés és a Társadalmi Szolidaritás és Humán Ügyek Bizottságának tagjai vettek részt. „Fontosnak tartjuk, hogy a szociális területen szerepet vállaló szervezetek összhangban, egymást kiegészítve működjenek a településen, szélesítve a lehetőségek palettáját. Meghallgattuk a rászorulókkal foglalkozók tapasztalatait, véleményét, és ennek alapján módosítottuk a települési támogatásokról, a szociális ellátásokról, a helyi gyermekvédelemről és az önkormányzat tulajdonában álló lakások bérbeadásának feltételeiről szóló rendeletet” – tájékoztat az alpolgármester.

A szociális kerekasztalon részt vevő szervezetek összehangolt működésének köszönhetően a krízishelyzetbe került fiatal nagymama és unokái gyors segítségként decemberben megkapták az önkormányzat szükséglakását, és a családsegítő központ munkatársai arról is értesítették őket, hogy megnyílt egy szociális lakáspályázat, amin, ha sikerrel pályáznak, hosszabb távon is megoldódhat a lakáshelyzetük.

„A bérleményellenőrzésnek köszönhetően letisztult nyilvántartásból láthatóvá vált, hogy vannak olyan lakások, melyek egy része piaci alapon, egy része szociális alapon kiadható. A lakások igen rossz állapotban voltak, az önkormányzat közel 3 millió forintot költött a rendbetételükre: frissen festve, teljes elektromos és gázellenőrzés után, új tűzhellyel, mosogatóval kapták meg az új bérlők. Sajnos vannak olyan rossz állapotú, akár életveszélyes lakások is, melyeknél nem érdemes a felújításra költeni. Jelenleg zajlik a korábban a lakásállomány felére csökkentését előirányozó lakáskon-

cepció felülvizsgálata. **Célunk úgy racionalizálni a lakásállományt, hogy költséghatékonyan fenntartható lakhatási lehetőséget teremtsünk a lakásszám érdemi csökkentése nélkül**” – tudom meg Nagel Istvántól.

2020 végén hirdette ki az önkormányzat a tulajdonában álló, bérelhető lakásokra a pályázatokat. A szociális lakáspályázatra 27 érvényes pályázat érkezett. Az önkormányzati tulajdonú lakások bérbeadásáról szóló rendelet októberi módosításának köszönhetően a Társadalmi Szolidaritás és Humán Ügyek Bizottságából létrejött Lakás Munkacsoport a hivatal vagyongazdálkodási területével együttműködve, objektív szempontok szerinti értékelés útján tett javaslatot a pályázatok nyertesekre. Ugyan a veszélyhelyzetben ideiglenesen a polgármester gyakorolja a testületi hatásköröket, de a decemberben meghirdetett négy szociális lakásról így is bizottsági javaslat alapján, testületi véleményezés után született döntés. „Magam is segítettem a pályázatok értékelésének lebonyolításában. Nagyon nehéz volt a döntés, de nyugodtan mondhatom, hogy felelős, objektív értékelés alapján választották ki a nyerteseket. Decemberben négy üresen álló lakásra írhattunk ki szociális lakáspályázatot, pedig minden jelentkezőnek szívesen segítenénk. A pályázatokból ugyanakkor az is kiderült, hogy sokaknak a fűtés is komoly gondot okoz, ezért a segítséget látva, módosítottuk januárban a települési támogatásokról szóló rendeletet, és kiegészítettük a tűzifa támogatással. A közterületeken álló, veszélyességük miatt kivágott fák szétosztására igénylés esetén eddig is volt lehetőség, azonban a készletek január közepére kimerültek. A rendeletmódosításnak köszönhetően több mint 500 ezer forint értékben szereztünk be és oszthattunk ki tűzifát. Ha lakást nem is tudunk adni mindenkinek, több mint 30 család kaphatott tűzifa támogatást a februári nagy hideg előtt” – zárja beszélgetésünket Nagel István.

Néhány nappal beszélgetésünk után a már ismerős, szociális lakásként kiadott házrész előtt sétáltam. Az ablakokban szobanővények, a lakásban égett a villany, épp a gyerekek szobáját rendezgették.

Földy-Molnár Lilla

Nagel István

INTÉZMÉNYI HÍREK

A Kalász Suli hírei

Iskolánk nagy szeretettel várja leendő elsős diákjait a 2021/2022-es tanévben.

Mivel a járványhelyzet nem teszi lehetővé a személyes találkozást az idei évben, ezért egy részletes írásbeli bemutatkozót és egy kedvcsináló kisfilmet készítettünk el az érdeklődők számára, melyet megtekinthetnek iskolánk honlapján.

Ezekből bepillantást nyerhetnek a Kalász Suli mindennapjaiba, megismerkedhetnek a két leendő elsős tanító nénivel, illetve sport- és művészetterorientált programunkkal.

2021 szeptemberében várhatóan a következő első osztályaink indulnak:

1. m osztály – osztálytanító: Nógrádi Anikó (művészeti orientáció)

1. s osztály – osztálytanító: Genge Magdolna (sportorientáció)

Az általános iskolai beiratkozás az első évfolyamra várhatóan 2021. április 15-16-án lesz.

Sajnos a járvány miatti korlátozások sok programunkat meghíúsították, de tudjuk, hogy a gyermekeknek még a szokásosnál is nagyobb szüksége van az élményekre, az iskolán kívüli és belüli osztályprogramokra. Így idén a hagyományos sítábor helyett Ep-lénybe mehetett el a 4. c és 5. a osztályunk egynapos síelésre, ahol képzett oktatók segítették a diákokat.

Kép forrása: Kalász Suli

A farsangi multság is csak osztályprogramként valósulhatott most meg, de a vidámság így sem került el bennünket. Volt jelmezes verseny, játékos farsangi vetélkedő és sok zene, játék, tánc. Elmondhatjuk, hogy a Kalász Suliban méltón búcsúztattuk a hideget, jöhet már a kikelet!

Márciusra is bőven jut majd program. A tornaterem új mászófalán osztálybajnokságot szervezünk, így a gyerekek összemérhetik majd ügyességüket ebben is. Több osztályunk a színházlátogatást is az iskolába hozza, ha már a színházak zárva tartanak. Az 1848-49-es szabadságharcra is rendhagyóan emlékezünk: tájékoztató futással, rejtvényekkel és drámajátékkal.

Reméljük, a tavasz már meghozza számunkra is a nyitást, és további értékes programjaink, kirándulásaink megvalósulhatnak majd.

Végh Attila
intézményvezető

Szentistvántelepi Általános Iskola

Beiratkozás

A kormány tájékoztatása szerint az általános iskolai beiratkozás az első évfolyamra az Nkt. 50§ (7.) bekezdése alapján 2021. április 15-16-án lesz. Bővebb információt a kormány részletes tájékoztatója után, várhatóan márciusban tudunk adni.

2021 szeptemberében várhatóan két első osztályunk indul:

1. a osztály – osztálytanító: Márfiné Tóth Magdolna (német nyelv orientáció)

1. b osztály – osztálytanító: Hamdiné Benedek Eszter (sportorientáció)

Mindkét osztályunk azonos és a jelenleg érvényben lévő pedagógiai program és követelményrendszer alapján működik. Az 1. a osztályban angol vagy német nyelvet is tanulhatnak a gyerekek heti két órában, a németet azonban tanítójuk, Magdi néni fogja tartani. Az 1. b osztályban csak angol nyelv tanulására van lehetőség.

A gyermekeket a Meixner Ildikó-féle tankönyvcsaládból tanítjuk olvasni, melyet kiegészítünk a mesezene módszerrel. Ennek lényege, hogy minden egyes betű valamilyen mesefigurával érkezik egy-egy mesével együtt. Ezek a meseszereplők áthatják mindennapjainkat, velünk együtt „élnek” a játékosiskolában.

Kép forrása: Szentistvántelepi Általános Iskola

A matematikatanítás során legfontosabb célunk, hogy szilárd alapokat teremtsünk, melyre a későbbiekben építhetünk. A gyermekek tevékenykedtetésével, a tapasztalati úton történő megközelítéssel, sok-sok játékkal igyekszünk elérni azt, hogy a gyermekek biztos számfogalommal rendelkezzenek és megszeressék a matematikát. Több éve használjuk a Matific programot, mellyel tanítványaink „láthatatlanul”, játékos formában mélyíthetik el tudásukat.

Elsős tanulóink testnevelésóra keretein belül heti egy órában néptáncot tanulnak, illetve hetente egyszer alapozó tornán vesznek részt.

A Szentistvántelepi Általános Iskola Budakalász kertvárosi részében, Szentistvántelep szívében található. Iskolánkat áthatja a barátságos, családias légkör, kollégáink gyermekszeretete.

Kiemelten fontosnak tartjuk a ránk bízott gyermekek testi, lelki és szellemi fejlődését. Nyitottak vagyunk az újszerű pedagógiai módszerek alkalmazására. Változatos tanórán kívüli programokat szervezünk tanulóinknak. Iskolánk Örökös Ökoiskola, nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos nevelésre is. Délutánonként a napközis foglalkozások mellett számos sportolási lehetőséget kínálunk: novembertől márciusig gyermekeinket korcsolyázni visszük, diáksportkörünk úszásoktatást szervez, tanulók ugrókötelezni, illetve gyermektornára is járhatnak. Fejlesztő pedagógusaink heti két alkalommal mozgásfejlesztő tornát tartanak a gyermekeknek. A testi nevelésen túl a művészeti nevelésre is nagy

hangsúlyt fektetünk, iskolánkban igen közkedvelt a rajzsakkör és a színjátszókör.

Sajnos a járványhelyzet miatt személyes találkozásra idén nincs lehetőségünk, azonban készítettünk egy kisfilmet, ahol bemutatkoznak a leendő tanító nének is. Ezt a videót iskolánk honlapján, illetve a Facebook oldalunkon is megtekinthetik, és eljuttatjuk a budakalászi óvodákba is.

Nagy szeretettel várjuk a leendő elsős gyermekeket!

Író Zsuzsanna

első tagozatos intézményvezető-helyettes

Digitális tanterem

20 millió forintot nyert a telepi iskola a High-Tech Suli 2020 pályázatán. A támogatásból digitális táblát, mikrofonnal, web- és dokumentumkamerával felszerelt tanári laptopot, 24 tanulói laptopot, 3D nyomtatókat és oktatási célú robotokat is kap az iskola. A pályázat ezen felül öt hónapon át fedezi három pedagógus képzését és mentorálását. A program felkészíti őket az új eszközök használata mellett más új, digitális pedagógiai módszerek alkalmazására is. A támogatás az új tanterem dekorációs festését és teljes felszerelését is fedezi. Ez utóbbi 24 darab széket és padot jelent, ami változatos teremrendezést tesz lehetővé, csoportmunkára bátorítva a diákokat.

Kép forrása: High-Tech Suli

Patakpart Általános Iskola

Készül a pedagógiai program

Hogyan készíthetjük fel gyermekeinket, hogy helyt álljanak a világban 20 év múlva? Többek között erre keresi a választ a Patakpart Általános Iskola most születő pedagógiai programjának tervezete. Szakmai egyeztetések után a tervet Kovács Kristóf Áron, az iskola indításának előkészítésével megbízott fejlesztési munkatárs készíti a Váci Tankerületi Központban. Ebben a főbb irányelveket, pedagógiai súlypontokat, célokat fektetik le.

Az alapítás évében egy általános helyi tanterv alapján kezdi meg működését az iskola, amelyet a 2021 augusztusában felálló nevelőtestület fog továbbfejleszteni. „Az épület adottságait figyelembe véve több területen jó lehetőség adódik emelt szintű oktatás kialakítására, ilyen például a természettudományok vagy az informatika, hiszen az iskolának van egy természettudományos laborja, és ne feledkezzünk meg a sportcsarnokáról sem. Mivel az épület akadálymentes, és nincs más ilyen iskola a közelben, mozgásszervi fogyatékos és sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását is tervezzük” – mondta az új iskola előkészítéséért felelős egykori telepi iskolaigazgató.

Óvodai beiratkozás és felmentés – tudnivalók

Dr. Göbl Richárd polgármester kihirdette az óvodai általános felvételi időpontját az önkormányzati fenntartású óvodákban a 2021/2022. nevelési évre: 2021. április 26-án hétfőn és április 27-én kedden lesz lehetőségük a szülőknek óvodáskorú gyermekeiket beíratni.

A szülők felmentési kérelmet is benyújthatnak május 25-ig, a gyermek négy éves koráig. A felmentés lehetőségét és körülményeit a köznevelési törvény határozza meg: „A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy

órán óvodai foglalkozáson vesz részt. A szülő – tárgyév május 25. napjáig benyújtott – kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, a Kormány rendeletében kijelölt szerv (a továbbiakban: felmentést engedélyező szerv) felmentheti az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja.” (A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) 8. § (2) bekezdés.)

Részletek és az igényléshez szükséges formanyomtatványok:

<https://www.budakalasz.hu/intezmenyek/ovodak/>

СВЕЖЕ ВЕСТИ

7 MILLIÓ FORINT TÁMOGATÁS A RÉGI ISKOLA FELÚJÍTÁSÁRA

A budakalászi szerb templom udvarában álló iskolaépületet Dumtsa Jenő gazdag kereskedő, Szentendre főbírája, majd első polgármestere építtette, és adományozta 1895-ben a Budakalászi Görögkeleti Szerb Egyházközségnek iskola céljára. Az '50-es évek közepéig itt folyt szerb nyelven az egyházi és az elemi iskolai oktatás. Édesapám elmeséléséből tudom, hogy egy teremben tanultak együtt az 1-4. osztályosok. Államosítás után az épület lakásként működött, a '90-es években az egyházi javak visszaadásakor leromlott állapotban került ismét az ortodox egyház tulajdonába. A helyi Szerb Kisebbségi Önkormányzat akkor lehetőségeihez mérten felújította ugyan, ám az épület belső elrendezése nem volt alkalmas közösségi rendezvények megtartására. A fűtés elavult volt, a nyílászárók tönkrementek, és a helyiségek elrendezése sem tette lehetővé a közösségi programok szervezését. Nemrég a képviselőtestület célul tűzte ki az épület „újraélesztését”. Annál is inkább, mert Budakalászon ez az egyetlen olyan épület a kalászi szerbek tulajdonában, amely egy közösségi helyiség szerepét is betöltheti.

Nagy örömünkre a Budakalászi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat „A hazai nemzetiségi közösségek céljait szolgáló projektek támogatása” kormányzati pályázat keretében 7 000.000 Ft vissza nem térítendő támogatást kapott 2020-ban. Ezután felgyorsultak az események, egyeztetés az egyházzal, tervek készítése, számolás, kalkulációk, mit, hogyan, mennyiből..., hogy minden beleférjen a keretbe.

A felújítási munkálatok megkezdődtek. Reméljük, hamarosan bemutatathatjuk a végső eredményt, és büszkén fogadhatunk minden érdeklődőt az ünnepélyes épületszentelésen. Terveink szerint itt kap majd helyet minden önkormányzati és egyházi rendezvényünk. Ahogy azt a Budakalászi Hírmondó előző számában olvashatták, a Budakalászi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat 2020. évben újra elindította a szerb nyelvi foglalkozást a budakalászi óvodáskorú gyermekek részére. A pandémia előtt

az oktatás a Kós Károly Művelődési Házban folyt. Az épület elkészülte után szeretnénk a foglalkozásokat méltó helyén, itt, az iskolaépületben folytatni. Hiszen Dumtsa Jenő, a Ferenc József-rend kitüntetettje, aki egyházi tisztséget is viselt, és az akkori szerb kisebbség tagja volt, azért építtette, hogy legyen Budakalásznak szerb iskolája!

Mirkovits Katalin
a Budakalászi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat elnöke

ANYAKÖNYV

Szeretettel köszöntjük Budakalász legifjabb lakóit!

Divényi Zsigmond
Domokos Péter
Endrődy-Légi Levente
Katona Izabella
Kiss Vivien
Németh Vendel
Puzsoma Lénárd
Szabó Bence
Varga Levente

MEGEMLÉKEZÉS A KITELEPÍTÉS 75. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

A Német Nemzetiségi Önkormányzat vezetősége a kitelepített svábok tiszteletére ünnepi szentmisét és megemlékezést tartott február 21-én. A megemlékezésen részt vett Ritter Imre, Német nemzetiségi képviselő, az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottságának elnöke, dr. Göbl Richárd polgármester, Lávinger Ildikó, a Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, valamint Wágnerné Klupp Katalin, a Budakalászi Német Nemzetiségi Egyesület vezetője.

Az ünnepségen felszentelték az üldözötteket támogató Makk Ferenc plébános tiszteletére készült emléktáblát. A Német Nemzetiségi Önkormányzat köszöni mindenkinek, aki részt vett az eseményen.

Fotó: Neszveda Péter

Kép forrása: Német Nemzetiségi Önkormányzat

MEGÚJULT A KŐ KERESZT

A Szent Kereszt Felmagasztalása Templom melletti keresztet a budakalászi svábok évtizedekkel ezelőtt készítették. Az állapota leromlott, felújításra szorult, ezért összefogtak, hogy a húsvéti ünnepekre méltó állapotba kerüljön. Köszönjük a munkát Bucsánszki Józsefnek, Harmati Lajosnak és Reich Tamásnak, akik a felújítást végezték. A hozzávaló anyagok költségeit a Német Nemzetiségi Önkormányzat fedezte.

Lávinger Ildikó,
a Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke

A TERVEZÉSI MUNKÁKKAL ELINDULHAT A SCHMIDT-HÁZ FELÚJÍTÁSA

A kitelepített svábok tiszteletére rendezett megemlékezésen részt vevő Ritter Imre, az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottságának elnöke ünnepi beszédében felhívta a figyelmet arra, hogy a 75 évvel ezelőtt történt események leírására a Verschleppung-Vertreibung (elhurcolás-elüldözés) szavak a legmegfelelőbbek, hiszen ez jóval igazságtalanabb és kegyetlenebb volt, mint amit a kitelepítés szó sugall. Beszédét viszont azzal a reményteljes bejelentéssel zárta, hogy a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata és a Magyar Állam első lépésként 30 millió forintot ad a Budakalász Város Önkormányzata és a Budakalászi Német Nemzetiségi Önkormányzat közös kezdeményezésében megújuló Schmidt-ház felújítási terveinek elkészítésére, és további 25 millió forintot a szentistvántelepi templom felújítására.

A Budai út 31. szám alatti ház az egyik legrégebb sváb épület Budakalászon, ami az elmúlt években méltatlan állapotba került. A városvezetés és a német nemzetiségi önkormányzat közösen célul tűzte ki az épület történelméhez, a sváb közösség hagyományaihoz méltó felújítását és hasznosítását. A Budakalászi Német Nemzetiségi Önkormányzat vállalta, hogy pályázati pénzekből a korabeli állapotok figyelembevételével felújítja az épületet, a belső udvarán pedig olyan közösségi teret alakít ki, mely megőrizve a régi kor szellemét a mai igényeknek megfelelő helyi és akár regionális kulturális színhellyé válhat. A tervek szerint a Schmidt-házat

Budakalász Város Önkormányzatával közösen üzemelteti majd.

Mivel a helyi védtettségű épület teljes rekonstrukciója meghaladja a város és a Budakalászi Német Nemzetiségi Önkormányzat lehetőségeit, 2020 augusztusában meghívták Ritter Imrét, hogy a helyszínen ismerje meg a terveket. A most bejelentett 30 millió forintos támogatásból elindulhat a felújítási munkák alapját jelentő tervezés. A Schmidt-ház és az udvara helyszínül szolgálhat majd a Német Nemzetiségi Önkormányzat hagyományörző rendezvényeinek, helyet adhat a város helytörténeti gyűjteményének, kulturális eseményeknek, táncsoportok, zenekarok, énekkarok próbáinak és fellépéseinek, valamint nyelvi- és kézművestáboroknak.

Ritter Imre a Szent Kereszt Felmagasztalása Templomban tartott ünnepségen azt is bejelentette, hogy a budakalászi közösségek további 25 millió forint támogatást kapnak a szentistvántelepi katolikus templom külső homlokzatának felújítására.

Kép forrása: Budakalász Város Önkormányzata

SPORT

„ABBAHAGYTÁK VOLNA A VÍVÁST, HA NEM LENNE A BUDAKALÁSZ”

– tíz éves az ezüstérmes kalászi vívóklub

2016-ban majdnem megnyerték a magyar bajnokságot, a 2020/21-es szezonban a Magyar Kupán ők lettek a második legjobb magyar törccsapat. Egyesületük diplomás civilekből, nem hivatásos vívókból áll, mégis maguk mögé utasították az ismert professzionális csapatokat. Riportunk a tíz éves Fénylakk Budakalászi Vívósport Egyesületről.

Sághy Ervin, az egyesület alapító-elnöke tizennégy évesen, édesapja barátjának hívására kezdett el vívni. Budapestiként sokáig Zalaegerszeg csapatában versenyzett, de miután vezetőedzőjük Dániába költözött, a vívók meglehetősen elárvultak. Önszorgalomból az MTK Sporttelepére járt vívni, itt találkozott az olimpiai

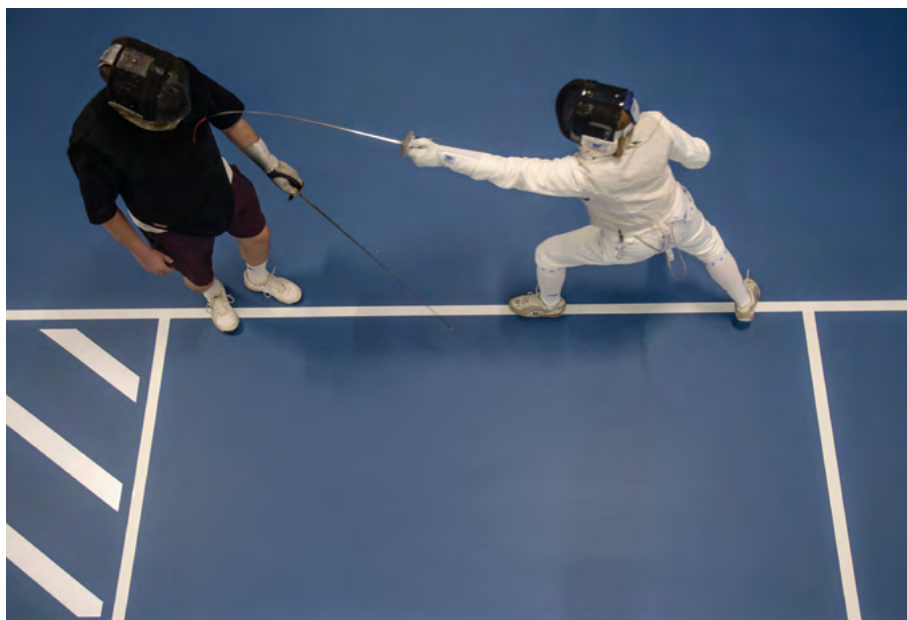

Sághy Ervin és Szelei István

és világbajnok bronzérmes törvívó Szelei Istvánnal, aki akkor az MTK edzője volt. Mivel Sághy Ervin vívótársaival együtt csapat nélkül maradt, Budakalászon élt, és megfogadta egykori edzője figyelmeztetését, hogy a kifejezetten Budapest centrikus törvívás ellensúlyozására fontos a vidéki vívás támogatása, elhatározta, hogy létrehoz egy saját vívóklubot. Tíz évvel ezelőtt felkérte Szelei Istvánt, legyen az egyszakosztályú (kizárólag vívással foglalkozó) budakalászi sportklub edzője.

A három vívóval induló egyesület létszáma azóta jelentősen megnövekedett, mára körülbelül 30 tagja van: férfiak, nők, diákok és nyugdíjasok vegyesen. **Szinte mindannyian diplomás civilek, akik nem akartak hivatásos sportolók lenni, bár többen közülük voltak már magyar bajnokok is.** Hári Máté például a Fradi színeiben válogatottként európai és világbajnokságon is részt vett, Szerémi András magyar bajnok volt az MTK mezében. „Többen közülük abbahagyták volna a vívást, ha nem lenne a Budakalász, mert az előző klubjuknál semmilyen támogatást nem kaptak” – mondja Szelei István. Az idei utolsó, februári Magyar Kupa fordulón Káli András, aki tavaly végzett a Budapesti Műszaki Egyetemen, egyéniben a 70 fős mezőny 5. helyén végzett.

A veteránoknak (40 pluszosoknak) is rendeznek országos bajnokságot, a budakalásziak közül többen is, például maga Sághy Ervin is volt már veterán országos bajnok. A legidősebb vívójuk Vadász László 72 éves építészmérnök, aki most a járvány miatt nem jár edzésekre. „Természetesen a lányaink sem lépnek ki a klubból, amikor megkezdik szülési szabadságukat, de Molnár Mónika kivételével jelenleg nem aktívak. Szerémi Andrisnak is néhány hónapja született meg a kislánya” – mondja büszkén edzőjük. Szelei Istvántól tudom meg azt is, hogy egyesületük vívói nem minden nap, hanem heti egyszer-kétszer járnak edzésekre, és pénzt nem kapnak ezért. „Az edzéseken versenykörülmények között, vérre menő harcok folynak. A tét nagy: sokszor sörben számítják. Iskolázzuk is őket: ez az egyéni képzés, mikor az edző áll szemben a versenyzővel, és gyakoroljuk a különböző akciókat.” A nagy sportegyesületekben több edző segítségével, körülbelül heti tíz alkalommal, általában középiskolások, fiatal felnőttek vívnak, akik gyakran ösztöndíjat is kapnak, tehát a vívásból élnek. A budakalászi vívóegyesületben nincs tagdíj, a versenyek nevezési díját az egyesület fizeti, és minden vívó kap felszerelést. A nagy klubokban kizárólag a válogatott versenyzők kapnak felszerelést, és ott tagdíjat, sőt, a nevezési díjat is maguknak kell fizetniük a vívóknak.

Az egyesületet Sággy Ervinék családi vállalkozása, a saját fejlesztésű és gyártású lazúr fafestékeket forgalmazó FÉNYLAKK Kft. hozta létre és tartja fenn havi 100 000 forint támogatással. Sággy Ervin szerzi a működéshez szükséges többi pénzt is, a Magyar Vívó Szövetség eredményekhez kötött műhelytámogatásán túl, szponzorai így elsősorban fával foglalkozó cégek, a Magyar Asztalos magazin kiadója és a Lambériaház Kft. Működésük alatt kétszer kaptak támogatást a budakalászi önkormányzattól, remélik, hogy idén ők is nyernek majd az önkormányzat által kiírt sportpályázaton. A befolyt pénzből fedezik a terembérlést, az edző fizetését, a versenyzők nevezési díját, a felszerelést, és ha nincs éppen világbajnokság, és vidéken is vannak versenyek, akkor az utazás és a szállás költségeit. Mivel Sággy Ervin Budakalászon él, néhány éve az is felmerült már, hogy a városban gyerekvívót indítanak. Sajnos ez akkor teremhiány miatt nem jöhetett létre, bár Somfai Péter olimpiai bronzérmes párbajtőrívó örömmel vállalta volna az utánpótlás edzését, mivel ő is a közelben, Dunakeszin él.

A budakalászi vívóegyesület eddigi legnagyobb sikere, hogy 2016-ban majdnem megnyerték a Magyar Bajnokságot. „A bíró részlehajlása miatt, csúnya körülmények között, nagy előnyről, tizenvalahány igazságtalanul megítélt technikai tussal elvesztettünk egy megnyert döntőt a Magyar Bajnokságon, így lettünk ezüstérmesek” – emlékezik Szelei István, aki maga is zsűrizett több nemzetközi versenyen,

2019-ben például a budapesti vívó-világbajnokságon. „Az volt a legerősebb csapatunk, akkor voltunk a csúcson. Bár azóta gyarapodott a létszám és most is erősek vagyunk.”

2012-ben lépett a Magyar Vívó Szövetség élére Csampa Zsolt, aki egykor focista volt. Ő találta ki, hogy a vívásban is legyen Magyar Kupa. Előtte egyéni versenyek voltak, ez alapján állt össze a ranglista, és válogatták ki a versenyzőket az Eb-re, Vb-re és az olimpiára. „Most ez úgy módosult, hogy szombaton egyéni verseny van, vasárnap csapat, és van csapat-ranglista is, ennek a neve a Magyar Kupa. Az öt forduló mellett, ennek a sorozatnak a része a Magyar Bajnokság is, de az egy magasabb szorzójú verseny, önállóan is jelentősége van, mert aki azt megnyeri, az a magyar bajnok.”

– magyarázza Szelei István. Sággy Ervin tájékoztatása szerint januári győzelmük azért volt történelmi jelentőségű, mert „ilyen még nem volt, hogy egy vidéki csapat nyerte a Magyar Kupát.”

Februárban véget ért a Magyar Kupa-sorozat 2020/21-es szezonja, ahol összesítésben a ranglistán második helyezett lett a Fénylakk Budakalászi Vívósport Egyesület férfi tőrscsapata, maga mögé utasítva többek között az FTC-t és az UTE-t. A versenyeken többen is vívtak a csapatban, név szerint Insperger Sámuel, Gerzanics Márk, Hári Máté, Káli András, Őrsi Dániel, Sággy Ervin és Szerémi András. Az egész vívóklub örült a sikerüknek, hiszen ők nem egyszerűen egy jó csapat, de egy „nagyon jó közösség” is.

Földy-Molnár Lilla

EGYHÁZI HÍREK

ISTENT MEGISMERNI ÉS SZERETNI

Közelednek az iskolai beiratkozás napjai, mikor a szülőknek lehetőségük van arra, hogy eldöntse, gyermeke erkölcsstant vagy hit- és erkölcsstant szeretne tanulni. Idén, már hetedik éve lehetőség van arra, hogy az iskolákban órarendbe építve a gyermek megismerje hitének tanítását.

Több kérdés ezzel a gyakorlattal kapcsolatban felmerül?

Nem túl korai a kezdéshez? Nem. Valamit minél korábban elkezdünk gyakorolni, annál inkább beépül mindennapjainkba, életünkbe. Az a pedagógia része, hogy mit, mikor és hogyan közlünk és ismerünk meg, de a dolgok egymásra épülnek. Ha hiányzik az alap, akkor akarhatunk rá bármit bármiből felhúzni, nem lesz tartós. A gyermekkor tapasztalataival, élményeivel és tudásával egy egész életre kiható. A Szentírás tanítása olyan alapokat ad az élethez, amire lehet építeni életet. A tudás ad egy biztonságot és egyben egy nyitottságot a világ felé, mert mivel Isten az Ura, ezért otthon érezhetjük magunkat benne.

És ha ő mást akarna majd tanulni? A hittan egy ismeretet ad, melyet a gyakorlat követhet, ha az illető úgy gondolja. Jakab apostol levelével szólva tudjuk, hogy a „hit tettek nélkül halott.” Az ismeret otthonossá teszi a templomot, eligazít az ünnepeinkben, megismerteti velünk az alapvető imádságokat és parancsolatokat, közelebb hozza hozzánk Jézus személyét.

Minél inkább megismerek valakit, annál jobban meg tudom őt szeretni, vagy éppen elutasítani. Ha valakit ismeretlenül elutasítok, az előítélet. Kellemes csalódás, mikor rájövünk arra, hogy mi valakit a rossz fiókba könyveltünk el, de ő bennünket segít, támogat, elfogad és szeret. Jézus hív bennünket: „Gyertek hozzám mindnyájan, akik terhek alatt görnyedtek, én felüldítelek benneteket.” Miért ne fogadnánk el Jézustól a segítséget?

A régi plébániai hittan nem volt jobb? De, igen. Nekem is sok emlékem van a délutáni plébániai hittanokról: beszélgetésekről, barátokról és játékokról. A keresztyén kötőszó a „nem csak, ... hanem is” vagyis, az lenne az ideális, ha iskolai és plébániai kötődése is meglenne a gyerekeknek. Míg az iskola a maga keretei között ad egy tudást, mert hitünk nem csak szokás, hagyomány, szép mende-monda, addig a plébániához tartozás erősíthetné azt, hogy a megismert szeretet parancsa valóság. A hittan lehetőséget ad viszont arra, hogy a plébánia kapuján merjünk a kilincset lenyomni, hogy az első nehéz lépést megtegyük, mert odabenn ismerős arcok hívnak és várnak bennünket.

Szeretettel ajánlom a gyermekeknek a katolikus hit- és erkölcsstant. Kívánom, hogy ismerjék meg Istent, hogy tudják őt szeretni, és ezáltal testvéreinket szívből szolgálni.

*Kelemen László
esperes, plébániai kormányzó*

EVANGÉLIKUS HITOKTATÁS
BUDAKALÁSZON

Az evangélikus élet mára már elképzelhetetlen hitoktatás, hittanos táborok nélkül. Egyházunk külön figyelmet fordít a felnövekvő nemzedékre.

A Szentendrei Evangélikus Egyházközség területén fekvő 13 település közül Budakalász kiemelkedik. Nem csak azért, mert a szórványok közül itt él a legtöbb evangélikus, hanem mert a város két iskolájában közel annyi hittanosunk van, mint az anyagyülekezetben.

A gyerekekkel két hitoktatónk foglalkozik: Novotny Csilla, a város lakója és Antal Enikő.

Pedagógiánknak három oszlopa van. A biblikus alapú oktatás, az interaktív órák és a közösségépítés. Hittanóráinkon diákjaink megismerkedhetnek Jézus életével, Isten elfogadó szeretetével, korunk kérdéseire együtt keressük a válaszokat, segítjük őket önismeretükben, emberi kapcsolataikban.

Az evangélikusok mellett szeretettel várjuk a meg nem keresztelt diákokat éppúgy, mint más felekezethez nem kötődő gyerekeket.

*Horváth-Hegyi Olivér
evangélikus parókus lelkész*

VILÁGOS ÉS SÖTÉT

A gyerekek két nagy csoportba sorolhatók. Vannak, akik elégedettek: ők úgy vélik, az élet napos oldalára kerültek. De vannak, akik szomorkodnak, mert kifosztottnak érzik magukat.

A boldogoknak arra kell felhívni a figyelmét, hogy most van lehetőségük összegyűjteni a tudást, tartást, erőt. Most van lehetőség kapcsolatokat építeni és mélyíteni – amire majd főként akkor lesz nagy szükségük, amikor valami miatt már nem alakulnak ilyen jól a dolgaik. Most van lehetőségük gondolkodni a nagy kérdéseken, hogy majd a bajok idején legyenek már válaszaik – vagy legalábbis tudjanak róla, hogy hol kell azokat keresni.

A szenvedőknek, a magukra maradottaknak, az elkeseredetteknek pedig azt kell megmutatni, hogy van, akinek ők is számítanak, van, aki értékesnek tartja őket, van válasz a kérdéseikre, van vigasztalás a bánatukra, van erő, mely segíteni tud rajtuk, van értelme az életüknek.

Kinek szól a hittan? Boldognak és boldogtalannak. Csak ennek a kettőnek, tehát mindenkinek.

Ha egymás mellett áll egy evangélikus vagy református lelkész fekete palástban és egy katolikus pap fehér miseruhában, akkor úgy néznek ki, mint a sakkfigurák. Csakhogy ők nem egymás ellen játszanak, és nem is egy hatalmas, láthatatlan kéz rakosgatja őket akaratuk ellenére jobbra vagy balra a táblán. Igaz ugyan, hogy néhány dologban különböznek egymástól, de abban tökéletesen egyetértenek, hogy a láthatatlanra tekintenek, és a legfontosabb kérdésekre keresik a választ. Arra, hogy merre érdemes indulni, hogy ennek a komoly, nagy játéknak – ami az életünk – jó vége legyen.

*Bereczky Judit
református hittanoktató, lelképásztor*

LUTHER ÉS PETŐFI

Baranyai lelkései munkám idején az egyik szórványgyülekezetben, egy apró faluban a kevés férfi egyike volt Józsi bácsi, aki minden hosszabb beszélgetésünk idején felidézte a még református elemi iskolában, gyermekkorában tanult kulcsmondatot: „Luther Márton 1517. október 31-én kítűzte a wittenbergi vártemplom kapujára a... 12 pontot!”

Józsi bácsi két dolgot kavart össze az emlékezetében: Petőfiéknek volt 12 pontja, Luthernek viszont 95. Mégsem javítottam ki sose. Egyrészt azért, mert Józsi bácsi szerette értelmezni a körülötte lévő világot, és ezt a nyitottságát a világ minden kincséért se törtem volna le holmi 12 és 95 közötti különbségekkel. Másrészt abban is igaza volt, hogy a nagy történelmi események, fordulatok abban a pillanatban, amikor megtörténnek, nem tűnnek különösen nagy dolognak, és nem is szoktak túlságosan izgalmasak lenni (Petőfiék például a Landerer-nyomda lefoglalása után az esős márciusi napon hazamentek ebédelni, és csak délután háromkor izzították fel magukat újra a forradalmi hevület hőfokára), de mégis, ezekben az eseményekben és dátumokban és mondatokban utólag, a hosszas előzményeket, és a fontos következményeket összefoglalva, mindenki számára érthetően leegyszerűsítjük a történeteket.

Wittenberg, 1517. október 31, Luther, 95 pont, reformáció kezdete.

Pest, 1848. március 15, Petőfi, 12 pont, magyar nemzet létrejötte.

Azt állapítottuk meg, hogy egy ilyen dátumnak van sok előzménye, és van sok következménye. Nézzük meg, mi lett mára március 15-ből! Tart még a hatása? Él még a magyar nemzet? De előbb: mi az a nemzet?

Az ember – minden ellenkező híreszteléssel szemben – közösségekben él. Sokféle közösségünk közül a nemzet azért foglal el kitüntetett helyet, mert itt a legtágabb azoknak a köre, akikkel magától értetődően, szorosan összetartozunk. Nem túl bonyo-

lult példával élek: magyarul beszélünk. Ez nem a mi döntésünk: beleszületünk. A nemzet a „legnagyobb kicsiségünk”.

Szóval: él még a nemzet?

Számon tartjuk-e a többi magyarokat? Gondolunk a határon túliakra, akik továbbra is olyan országokban élnek, amelyek nem díjazták a magyarnak születést? Az odagondoláson túl tartjuk-e a kapcsolatot valakivel, konkrétan, személyesen?

Számon tartjuk egymást ellenkező politikai oldalakon? Elfogadjuk, hogy a máshova szavazó is a nemzethez tartozik? Lehet közös ünnepünk március 15?

Keresztyén vagyok: hálát adok Istennek azért, hogy egy nemzet tagja lehetek. Számon tartok mindenkit, aki nem Magyarországon él, azt is. Örülök minden barátomnak, pedig ide-oda szavaznak, sőt, van, aki nem is hajlandó szavazni sem.

Nem másokkal szemben vagyok magyar, hanem elsősorban a magam életének legtágabb, de még magától értetődő, jól látható határain belül örülök a közösségemnek: ezt jelenti nekem az ünnep.

*Bereczky Örs
református lelkész*

MÁRCIUS 15.

HÚSVÉT

HARMADNAPON

– „ET RESURREXIT TERTIA DIE”

Hajnalhasadás

A korai csípős levegőben már nem látni a leheletet, de a hidegen friss, tavaszi illatokat és az egyre hamarabb felkelő nap derengését már hetek óta érezni lehet ilyentájt. A madarak épphogy elkezdnek énekelni, a csillagok fénye percről-percre halványul. Alszik még a város, mikor útnak indulunk. Háromnegyed öt. A patak hídját két oldalát díszítő kandeláber régi hangulatot idéz. A szentendrei evangélikus templom andezitfalán szépen futnak felfelé a fénynyalábok, de kis udvarában kedves mécsesek is világitanak balra, hogy a korán kelők biztonságosan léphessenek be a nagypénteki sötétséget idéző templomba.

Igen. Húsvét hajnal 5 órakor már bent ülnek a fehér konfirmációs ruhába öltözött felnőttek, akik keresztelésükre, első úrvacsoravételükre készülve várják, hogy a karzatról megszólaljon a mély, szarvasbögéséhez hasonlatos, ám nagyon is emberi hang. 13 éve ugyanaz a hang. A csendet előbb az ószövetségi igék, az imádságok, majd a liturgikus kórus dallama, és Pilinszky János: Harmadnapon című versének emlékezetes sorai törik meg.

„Harmadnapra legyőzte a halált.

Et resurrexit tertia die.”

Ekkor, és csak ekkor kezd világitani a bejárati ajtóban, a lelkész kezében az óriási méretű gyertya, aki a kórossal együtt énekelve, lassú léptekkel közeledik a templom padjaiban ülők arcát megvilágító húsvéti fényvel az oltár felé. Az előkészület elvégzetett. Elkezdődött a hajnalhasadás.

Hasadás

Feltámadás ünnepe. A kereszténység hitének és meggyőződésének elmaradhatatlan kincse, amelyet a tavaly márciusban elkezdődő pandémia 2020-ban egyszer már átalakított, ahogyan idén másodjára is megteszi, de amit sem ördög és

pokol, sem vakcinahiány és méteres távolságok nem tudnak végképp eltörölni. Mert amit ünneplünk, nem csak az immanens és transzcendens határán mozog, hanem bizony a hit és hitetlenség, a vitatható és vitathatatlan határán is. Legalábbis az ember eddig jutott, vagy süllyedt. Ki-ki válasszon a kettő közül. Mindenesetre vita és a vitatható tárgyává tette Húsvétot. De mi is történik Húsvét ünnepén, ami ennyire megosztó?

Húsvét története

A szó, húsvét, a bójti időszak után a hús magunkhoz vételére utal. Ennek ószövetségi gyökere az egyiptomi szabadulás, kivonulás, az exodus ünnepén, közösségben elfogyasztott bárány emlékéig nyúlik vissza. Isten népének nagy tavasza egy kegyelmi pillanatra épül. Történt ugyanis, hogy a tizedik csapástól minden héber el-

sőszülött gyermek megmenekül, akik szülei a leölt bárány vérével bekenik otthonuk szemöldökfáját. A bárány vére jelenti az életet. Ezen a nevezetes éjszakán. A húsvétot a héber nyelv pásah-nak nevezi, ami magyarul így adható vissza: rituális táncot lejteni, átmenni, átvonulni, átugrani. Isten a Tízcsapás utolsó fejezetében átvonul Egyiptom felett, a héber megmenekülnek, azonban az egyiptomiakra lesújt. Az ünneppel szinte összeolvad egy másik zsidó ünnep, a kovásztalan kenyerek ünnepe. A hagyomány szerint a kivonulás a tizedik csapás után olyan gyorsan történt, hogy a kenyértészta nem volt ideje megkelni, meg kellett sütni.

A kereszténység mindkét zsidó hátterű hagyományt megőrizte Jézus élettörténetének narratívájában, még hozzá Nagycsütörtökön. Az evangélikus úrvacsorában, katolikus eucharishtiában magunkhoz vesszük a kovásztalan kenyeret, a pászkát, mint Jézus értünk megtöretett testét és a korty bort, mint Jézus, az ártatlan bárány értünk kiontott véré.

A kettéhasadt kárpit

Húsvét ünnepét megelőzi az evangélikus teológia és gondolkodás origójába kerülő legnagyobb keresztény ünnep, a Nagypéntek, amiről Dr. Fabiny Tamás, evangélikus elnök püspök egy interjújában így vall: „Hogy – Nagypéntek – mit „jelent”, azt nem tudom definiálni. A legnagyobb misztériumok világában csak tapogatózni tudunk, csakis lábujjhegyen szabad járni.” Jézus kereszthalála nélkül nincs feltámadás, a feltámadás értelmetlen Isten Fiának, mint büntelenek halála nélkül. Nagypéntek emberi gonoszságának lendülete, Jézus miattunk és értünk vállalt halálának pillanatában Isten a lehető legközelebb kerül az emberhez. A szeretet mértéktelen, számolatlan és határtalan. Ennek egyik jele a jeruzsálemi templom kárpitjának kettéhasadása. A templom kárpitja vélhetően 18m magas 9m széles és 10cm vastag volt. Ez választotta el a nép bűneiért engesztelő áldozatot bemutató főpap által is csak évente egy alkalommal látogatható Szentek Szentjét a templom többi részétől. A kárpit tehát a bűn jelképe, amely elválasztja az embert Istentől. Jézus halálakor a kettéhasadt kárpit nem képez többé akadályt Isten és ember között, mert Valaki olyan áldozatot mutatott be, ami egyszer, s mindenkorra elegendő. Nagypéntek tehát az Isten és ember egymásra találásának ünnepe. Mindez egyedül Jézus Krisztus érdeme!

Maghasadás

Húsvétot az öröm ünnepeként tartjuk számon. Jézus Krisztus megszabadította a világot bűneitől, és nem csak az Isten-ember kapcsolatát tette átjárhatóvá, hanem a halandó és halhatatlan világot. A feltámadás a kereszténység legerőteljesebb üzenete. Olyan erős valóság ez, hogy csak hittel lehet megragadni; ésszel és érzelmekkel aligha.

Jézus egy helyen (Jn 12,24) arról beszél, hogy ő olyan, mint a földbe esett búzaszem. Ha nem hal meg, egymaga marad, de ha meghasad, meghal, sokszoros termést hoz. Húsvétkor azt ünnepeljük, hogy Jézus nem lesz egyedül a mennyben, mert a maghasadás és az abból származó új életek milliói tölthetik meg Isten lakóhelyét, ahol már semmi sem megosztott, mert a Szeretet uralkodik. Ehhez egyre van szükség, hogy elhidd:

„Harmadnapra legyőzte a halált.

Et resurrexit tertia die.”

Horváth-Hegy Olivér

szentendrei-budakalászi evangélikus parókus lelkész

BÖJTI ÉS HÚSVÉTI SZOKÁSOK KALÁSZON – első rész

Budakalászon évszázadok óta békésen élnek együtt magyarok, szerbek, németek. Régen természetes volt, hogy az itt élők ismerik egymás nyelvét, szokásait. Egyre többen vagyunk azonban olyanok, akik néhány éve élünk ebben a hagyományosan többkultúrájú kisvárosban. Két részes cikkünk első részéből a sváb, következő részéből a szerb böjti és húsvéti szokásokat ismerhetik meg.

A svábok a 18. században a Dunán, az úgynevezett ulmi de-reglyével (Ulmer Schachtel) jöttek a Magyar Királyságba, és telepedtek le a Duna környéki dombos területeken, ahol sokszor szőlőtermesztéssel, bortermeléssel és -kereskedéssel foglalkoztak. Otthon érezték itt magukat, hiszen számukra nélkülözhetetlen a 4 W: víz (Wasser), erdő (Wald), szőlő (Weinberg) és a rét (Wiese), ezért van szinte minden budakalászi sváb portán még ma is pince a hegyoldalban.

Hagyományosan katolikusok, a böjt náluk hamvazószerdán kezdődik és nagyszombatig tart. A böjt ötödik vasárnapjától, a „fekete vasárnaptól” egészen a nagypénteki szertartás végéig letakarják a templomban a képeket és a feszületeket. Virágvasárnap kezdődik a nagyhét, ilyenkor van a barkaszentelés: a főmise előtt a hívek kezükben megszentelt barkával ünnepélyesen vonulnak be a templomba a kereszt mögött, amelyet a pap visz, így emlékeznek meg Krisztus jeruzsálemi bevonulásáról. Nagycsütörtökön az esti szentmise keretében elhallgatnak a harangok, helyettük még ma is kereplők szólnak. A húsvéti vigília Glóriájáig még délben sem szól harang, sem csengő, sem orgona. A nagycsütörtöki szentmise után van az oltárfosztás, a templom minden díszét (terítő, virág, gyertyák) kiviszik a templomból. „A nagycsütörtököt „zöld csütörtöknek” is nevezzük, ilyenkor szokásos étel a káposzta, saláta, spenót” – mondta Wágnerné Klupp Katalin, a Budakalászi Német Nemzetiségi Egyesület vezetője.

„Nagypénteken délután háromkor, Krisztus halálának órájában keresztutat végzünk a templomtól a Kálváriáig, ilyenkor lélekben végigjárjuk a Via Dolorosat. Persze most a járvány miatt ez másképp lesz, de erre nagyon sokan el szoktak jönni. Nagypénteken a szertartás után a virágokkal díszített Jézus sírját folyamatosan őrzi egy-egy család, szombaton egész nap nyitva van a templom, és csendben imádkozunk” – tájékoztatott Kelemen László esperes. Wágnerné Klupp Katalin édesanyja nagypénteken ebédre mindig savanyú tojást készített, „nagyszombaton pedig lekváros kenyér volt az ebéd. Édesanyám kenyértésztába tekerte a sonkát, és ha a kenyér így már megsült, akkor csak a kenyeret ettük.”

Katolikus hagyomány szerint a húsvétvasárnap előtti éjszaka az Úrért való virrasztás éjszakája. „A szombat esti szertartás tűzszenteléssel és a húsvéti gyertya meggyújtásával kezdődik. Megszólalnak a harangok, a szentmise a már üres Jézus sírjától körmenettel zárul. A feltámadt Jézus szobrával, égő gyertyákkal,

énekelve, imádkozva megyünk körbe a templom körül, elvive az emberekhez a feltámadás örömhírét. Kalászon a templomkertben megyünk körbe, de Telepen a környező utcákban tesszük meg ezt. Vasárnap hagyományosan a Kálvárián várjuk a napfelkeltét, utána ünnepi szentmise ételszenteléssel, a végén a gyermekeknek báránsimogatással. A hívek ilyenkor kosárban hozzák magukkal a hagyományos húsvéti ételeket: sonkát, tojást, kalácsot, és ezt megáldja a pap. A tojás a feltámadás, a kalács a pászka, a sonka pedig az ünnep szimbóluma.” – foglalta össze a húsvéti liturgiát Kelemen László plébániai kormányzó.

A húsvéti menüre rátérve Schieszl Konrád, a legendás étterem sváb tulajdonosa megosztja velünk a tökéletes sonka főzési titkát: „A csülköt vagy a sonkát sóban pácoljuk egy hónapon keresztül, ebben minden nap megforgatjuk, majd utána fűszeres páclevet készítünk, amiben további két hetet áll a hús. Ezután három napig jégfürdőben kiáztatjuk a sót, és három napig akácfával füstöljük. A főzésnek is megvan a maga speciális technikája: nagyjából öt óráig tart, és a lényeg, hogy utána benne maradjon a hús a lében, ott hűljön ki. Amikor nagyjából kézmeleg, akkor kell kivenni, és nem túl vékony, nagyjából fél centis szeletekre szoktuk vágni a bőrével, a zsírrészével együtt. Erre frissen reszelt toma, tojás és friss retek, friss saláta kerül.”

Cikkünket a szerb nagyheti és húsvéti liturgikus hagyományokkal és ételekkel az idén május 2-ára eső ortodox húsvéthoz kapcsolva a következő, áprilisi Hírmondóban folytatjuk.

Földy-Molnár Lilla

KERT

MEGALAKULT A KALÁSZI KÖZÖSSÉGI KERTEK EGYESÜLET

Várják a Klisovác Kert leendő bérlőinek jelentkezését és minden kertészkedni vágyó budakalászi érdeklődését

A 2019. novemberi közmeghallgatáson vetette fel Szép Lajosné, hogy legyen közösségi kert Budakalászon. Az ötlet lelkes támogatókra talált, Czinke Zsuzsanna önkormányzati képviselő a projekt élére állt, és tavaly május-júniusban elkezdődtek a megbeszélések, majd az előkészítési munkák a Klisovác utcai telken.

A közösségi kert kezdeményezés februárban újabb fontos állomáshoz érkezett: megalapították és bejegyezték a Kalászi Községi Kertek Egyesületet, ami az önkormányzattól használatba kapja a Klisovác utcai területet, ezt fogja bérbe adni a kertészkedni vágyó budakalásziaknak. Az egyesület célja, hogy több közösségi biokertet is létrehozson Budakalászon, és a kertészkedő helyiekkel közösen gondozza ezeket. Az egyesületnek Rosta Gábor főiskolai tanár, a Városi Kertek Közhasznú Egyesület alapító-elnöke nyújt szakmai segítséget. Rosta Gábor

A Klisovác Kert lesz Budakalászon az első ilyen, ahol a patakpart mentén található sík területet osztják majd fel 25 négyzetméteres parcellákra. A tervek szerint a telek részsűs részére gyümölcsfákat és bogyós növényeket ültetnek, aminek gyümölcseit a kertbérlők közösen élvezhetik majd. Szeretnének létrehozni egy kisebb pihenő részt padokkal, asztalokkal és egy tároló épületet is. A kert kialakítását követően távlati cél, hogy a Patakpart Iskola és bármely más budakalászi iskola diákjai vagy óvodás csoportjai is használhassák a kert egy részét a tanórák, foglalkozások keretében. Szeretnék, ha a Klisovác Kert minél több budakalászi öröme lehetne, ezért szerveznek majd közös főzést, oktatást, ahova minden érdeklődő budakalászi szeretettel várnak.

honosította meg Magyarországon a városi mezőgazdaságot, két könyvet is írt erről (A városi tanya, Községi kertek). Egyesülete több közösségi kertet is létrehozott már Budapesten, és a jogi, közösségépítési, kommunikációs és kerttervezési módszerekről kialakított egy olyan know how-t, amit más helyi önszervező közösség és önkormányzat is alkalmazhat.

A leendő bérlők jelentkezését a kalaszikozossegekertek@gmail.com valamint a **06 70 676 1616**-os telefonszámon várják. A fenti e-mailcímen és telefonszámon azonban nemcsak azok érdeklődhetnek, akik parcellát szeretnének, de bárki, akit érdekel a közös kertészkedés, kertművelés és szeretne az egyesülethez csatlakozni.

10 egyszerű lépés, amit minden kerttulajdonos megtehet az élővilág változatosságáért

A városiasodás és a nagyüzemi mezőgazdaság egyre kevesebb természetes vagy természet-közelit élőhelyet hagy meg a vadon élő fajok számára. Kertjeink, udvaraink természetbaráttá alakításával azonban mi is hozzájárulhatunk ahhoz, hogy a természet lakói jól érezzék magukat nálunk, és ezzel sokat tehetünk a természet egyensúlyáért, a fenntartható világért.

1. Lehetőleg honos fa- és cserjefajokkal, dísznövényekkel és veteményessel alakítsunk ki változatos élőhelyfoltokat.
2. Pázsit helyett használjunk gyephelyettesítő növényeket (zöld szőnyeg, fehér here, szálkás zöldhúr, kúszó szemölcsvirág), amelyek sokkal kevesebb gondozást, öntözést igényelnek, de elnyomják a gyomokat, jól tűrik a szárazságot és a taposást.
3. Ne nyírjuk folyamatosan a gyepet, ha mindenképp nyírni szeretnénk, akkor hagyjuk meg egy részét vadvirágos rétnak, amely vonzza a rovarokat, lepkéket.

4. Ha vannak a kertünkben rovarok, jönnek majd a madarak is. Őket odúk kihelyezésével vagy fészkelésre alkalmas, sűrű bokorcsoportok kialakításával ösztönözhetjük arra, hogy kertünk lakói legyenek.
5. A gyík és a sün letelepedését az udvar, kert eldugott részén álló rőzsekupac vagy kőhalom segítheti, ezek nemcsak kedves lakói lesznek a kertünknek, de hatékony pusztítói a férgeknek, csigáknak, tetveknek és egyéb kártevőknek.
6. A lepke is egyike a veszélyeztetett, vadon élő állatoknak. Ha lepkéket szeretnénk látni a kertünkben, ne használjunk növényvédőszerket, és ültessünk erős illatú, élénk színű virágokat, mint például a petúnia, zsálya, bazsarózsa, rézvirág, levendula, bodza vagy a nyári orgona.
7. Kemikáliák helyett használjunk természetes, kártevőket riasztó, növényeinket erősítő permetleveket, mint például a csalánlé, fokhagyma lé, kamilla kivonat.
8. Alkalmazzunk vetésforgót és talajtakarást, ez tápanyagot biztosít a növények számára, és védi a talajt az eróziótól és a kiszáradástól.
9. Komposztáljunk – így egyszerre csökkentjük a hulladékmenyiséget, és költséges tápoldatok, műtrágyák helyett ingyen jutunk természetes tápanyag-utánpótláshoz.
10. Gyűjtsük az esővizet – az ivóvíz egyre nagyobb kincs, a szárazság ellen azonban ezzel az egyszerű és pénztárcabarát eszközzel felvehetjük a harcot.

EGÉSZSÉG

ITT A JÁRVÁNY HARMADIK HULLÁMA, VIGYÁZZUNK EGYMÁSRA!

Városunkban 582 koronavírus-fertőzöttet regisztráltak 2020. március 4. és 2021. február 14. között a Nemzeti Népegészségügyi Központ nyilvántartása szerint. Azóta a koronavírus-járvány harmadik hulláma elérte Magyarországot. Budakalászon is megkezdődött a házi orvosoknál az idősök koronavírus elleni oltása.

A Nemzeti Népegészségügyi Központ településenként nyilvánosságra hozta, hány koronavírus-fertőzöttet regisztráltak 2020. március 4. és 2021. február 14. között. A K-Monitor november óta több körben kérte az Országos Tisztifőorvostól a települési szintre lebontott COVID-fertőzöttségi adatokat. Sajnos a most nyilvánosságra hozott adatokból csak az derül ki, hogy az utóbbi egy évben mennyi koronavírus-fertőzöttet regisztráltak az egyes településeken, az nem, hogy jelenleg hol van sok fertőzött.

Városunk és a környező települések adatai a következők (2020. március 4. és 2021. február 14. közötti időszakra vonatkoztatva:

Budakalász	582	Üröm	365
Pomáz	669	Dunakeszi	1811
Szentendre	1043	Göd	986
Leányfalu	179	Vác	1507

Lapzártnékkor jelentette be Gulyás Gergely, Miniszterelnökséget vezető miniszter, hogy újabb megszorításokra van szükség a járvány harmadik hullámának megfékezése érdekében. A korlátozások részletei folyamatosan frissülnek a budakalasz.hu-n, illetve Budakalász Hivatalos Közösségi Oldalán.

A számok a budapesti kerületekben is nagyon eltérőek: a legtöbb fertőzöttet (6289) a 11. kerületben, a legkevesebbet Soroksáron (1033) regisztrálták.

A koronavírus-járvány harmadik hulláma elérte Magyarországot. Az orvosok egyetértenek abban, hogy márciusban tovább nő a fertőzöttek száma. A járvány megfékezésében csak az oltások segíthetnek, Budakalászon is megkezdődött a házi orvosoknál az idősök koronavírus elleni oltása. Regisztrálni az oltásra a kormány [vakcinainfo.gov.hu](https://www.vakcinainfo.gov.hu) oldalán lehetséges.

2021. február 24-én szerdától a Polgármesteri Hivatalban szünetel a személyes ügyfelfogadás a járvány harmadik hulláma miatt. Az egyes irodák vezetői telefonon és elektronikus úton elérhetőek. Elérhetőségeinket megtalálják interneten alábbi oldalon: <https://www.budakalasz.hu/valtozik-az-ugyfelfogadasi-ido/>

LELKI SORVEZETŐ

A JÁRVÁNYHELYZET HATÁSAI A GYERMEKEKRE

Mit tehetünk gyermekeink mentális egészsége érdekében?

Egy év telt el a koronavírus-járvány magyarországi megjelenése óta, ami alapjaiban változtatta meg az eddigi életünket, hétköznapjainkat.

Mint minden új, váratlan helyzet bizonytalanság, tehetetlenség és szorongás érzését kelti felnőttekben és gyermekekben. A gyermekek személyiségükből és életkorukból adódóan más-más módokon reagálhatnak. Óvodás korban beszédnehézségek, valamint vizelet- és székletürítési problémák is jelentkezhetnek a dühkitörések mellett, míg idősebb gyermekeknél előfordulhatnak fizikai tünetek is (fejfájás, hasfájás), az alvásban és étvágyban bekövetkező változások, ingerlékenység, rémálmok, aggodalom, cyberbullying miatti önbizalomvesztés és energiaszegénység érzésén kívül. Ha ez tartósan van jelen, az számos nehézség okozója lehet, ám hatékony megoldási stratégiák és eszközök segítségével ezeket jelentősen csökkenteni tudjuk. Témát feldolgozó első cikkünkben ezeket járjuk körül.

- *Vegyük számba és írjuk le együtt azokat a tényezőket, amelyekre van hatásunk, és keressünk olyan lehetőségeket, amelyeket a megváltozott élethelyzet ellenére csinálhatunk!* Nincsen hatásunk arra, hogy mások hogyan reagálnak, vagy arra, hogy meddig fog tartani ez a helyzet, de arra igen, hogy mi hogyan reagálunk, mennyire vagyunk kreatívak a programötletekben, örömszerző tevékenységekben (pl.: kapcsolattartás és családi szokások területén, a napi-rutín és a rutínok kialakításában, közös időtöltésben), illetve arra is, hogy mennyire vagyunk jelen megnyugtató példaként gyermekeink számára. Ha valami olyan dolgot szeretnénk csinálni, amit jelenleg még nem tudunk, tervezzük meg lépésről lépésre, hogy hogyan fogjuk majd megvalósítani, ha már lesz rá lehetőségünk.

- *Töltsünk minél több minőségi-, és digitális eszközöktől mentes időt gyermekeinkkel!* Ez egyfelől a hatalmas mennyiségű információ és a megnövekedett eszközhasználati idő miatt is fontos, másfelől pedig azért, hogy lehetőséget és teret tudjunk adni gyermekeinknek arra, hogy bátran megfogalmazhassák kérdéseiket, érzéseiket, gondolataikat, bizonytalanságaikat még egy év elteltével is. Minden esetben ismerjük el (és ne bagatellizáljuk) félelmeiket és biztosítsuk őket arról többféle módon (fizikai érintéssel, bátorító szavakkal, gesztusokkal), hogy mellettük vagyunk! Magyarázatainkat szabjuk az életkornak megfelelően: óvodás és általános iskolás korú gyermekeknek arra lehet szükségük, hogy őszintén bemutassuk a tényeket, biztosítsuk a jelenlétünket és segítségünket, valamint hozzunk gyakorlati példákat a megelőzésre (pl.: kézmosás). Visszaemlékezhetünk együtt múltbeli eseményekre, amikor családiragot sikeresen oldottunk meg egy-egy krízishelyzetet: mutassunk rá, mit tettünk, és hogyan fordultak jóra a dolgok! Idősebb gyermekeknél pedig beszéljünk arról, hogyan

juthatnak hiteles információkhoz, hogyan szűrhetik ki a hamis híreket.

- *Beszélgessünk gyermekeinkkel a stressz és a szorongás tüneteiről (testi, mentális, érzelmi, viselkedéses reakciókról)!*

Szorongáscsökkentő stratégiák

Feszültség levezetése a „szájunkon” keresztül

Beszélgessünk, énekeljünk, hallgassunk zenét, nevéssünk, olvassunk megnyugtató idézeteket, együnk egy forró levest, vagy igyunk egy különleges teát.

Feszültség levezetése az „izmainkon” keresztül

Mozogjunk rendszeresen, kertészkedjünk együtt, kiránduljunk, figyeljük a természetet, gyűjtsünk szappanbuborékot, keressünk kincseket, ütögessünk egy párnát, szorítsunk meg egy plüssállatot, vagy végezzünk izomrelaxációt, amelynek során egymás után két-három alkalommal szorosan befeszítjük minden izmunkat, majd kiengedjük. Ezen kívül légzőgyakorlatokat is alkalmazhatunk: lélegezzük be a levegőt négy másodpercen keresztül, tartsuk benn négy másodpercig, majd engedjük ki négy másodpercen át.

Feszültség levezetése a „gondolatainkon” keresztül

Figyeljünk az „itt és most”-ra (nevezzünk meg 5 kék színű dolgot, amit látunk magunk körül, 4 dolgot, amit érzünk a testünkben, 3 dolgot, amit éppen hallunk, 2 illatot, amit érzünk, és 1 ízt), kiránduljunk el valami szép helyre gondolatban, társasjátékozzunk, vagy végezzünk koncentrált figyelmet igénylő feladatokat.

Feszültség levezetése a „bőrön és a kezeinken” keresztül

Firkáljunk, színezzünk, gyurmázzunk, alkossunk, kézműveskedjünk, vagy írjunk (hála)naplót, bakancslistát, mesét. Ezen kívül feleleveníthetünk egy kedves érintést, simogathatunk háziállatot, illetve vehetünk egy forró zuhanyt.

Feszültség levezetése az „egész testünkön” keresztül

Próbáljunk minél többet bevezetni az egészséges életmód nyolc alapelve közül: elegendő pihenés, megfelelő mennyiségű és minőségű táplálkozás, illetve folyadékbevitel, rendszeres testmozgás, időtöltés a szabad levegőn és napfényben, valamint lelkünk egészségével való törődés: segítsünk másoknak, ahol tudunk, önkénteskedjünk, kapcsolódjunk ki, ápoljuk az emberi kapcsolatainkat, és végezzünk örömteli tevékenységeket.

Eppel-Pásztor Adrienn, iskolapszichológus

BUDAKALÁSZI

HÍRMONDÓ

Budakalász polgárainak lapja • Stadtblatt für Kalasch • Лист грађана у Каласу

Felelős kiadó: Dr. Deák Ferenc

Szerkesztők: Laborczy Dóra, Péterffy Gábor

Munkatársak: Földy-Molnár Lilla, Hollósi-Györgyei Nóra

Fotók: Laborczy Dóra, Hollósi-Györgyei Nóra, Földy-Molnár

Lilla, Nagy Tamás, Ferenczy Múzeum

Tördelés: Ali Vali

Nyomtatás újrapiapír felhasználásával: Print Brokers Team Kft.

E-mail: hirmondo@budakalasz.hu | Telefon: 06 26/340-266

Újrapiapír

OTTHONTEREMTÉS

Otthonfelújítási támogatás gyermeket nevelő családoknak

Városunkban is sokan igénybe vehetik a január elsejétől elérhető lakásfelújítási támogatást, amely akár 3 millió forint segítséget is nyújthat otthonunk korszerűsítésében. A támogatás felvétele önerőt igényel, a februártól igénybe vehető kedvezményes lakásfelújítási hitel viszont segíthet a finanszírozásban. Összegyűjtöttük néhány pontban, mire érdemes figyelni, hogy tényleg megkapjuk a támogatást.

Kik vehetik igénybe?

A lakásfelújítási támogatást azok a gyermeket váró vagy nevelő házaspárok, élettársak vagy egyedülálló szülők vehetik igénybe, akiknek legalább egy vészszerinti vagy örök-befogadott gyermekük van, aki a 12. hetet betöltött korú magzattól maximum 25 éves lehet.

Milyen tevékenység elvégzése után igényelhető a támogatás?

A támogatott tevékenységek listája hosszú: a víz-, csatorna-, elektromos-, gáz-közműszolgáltatás bevezetésétől, a fűtési rendszer, tető és nyílászárók cseréjén és az épület külső és belső felújításán át a kerítés, garázs, terasz építésig terjed. Honlapunkon a kormányrendelet alapján részletesen felsoroltuk ezeket: <https://www.budakalasz.hu/otthonfelujitasi-tamogatas/>

Milyen költségekre igényelhető a támogatás?

A 2021. január elseje után kiállított, számlákkal igazolt felújítási anyag- és munkaköltségek 50%-a, de legfeljebb 3 000 000 forint igényelhető vissza. A kivitelezést végző

vállalkozóval 2021. január elseje után megkötött szerződéssel kell rendelkeznie az igénylőnek. Több vállalkozó is lehet, a számukra vonatkozóan nincs felső korlát.

Hogyan működik az elbírálás és a kifizetés?

A felújítás befejezését és a számlák kifizetését követően 60 napon belül, de legkésőbb 2022. december 31-ig igényelhető a támogatás. Több számla esetén az igénylési határidő számításánál a legutolsó kifizetési időpontot kell alapul venni. A Magyar Államkincstárnak 30 napja van arra, hogy elbírálja a támogatást, majd 5 napon belül kiutalja a támogatási összeget.

Azok számára, akik nem rendelkeznek önerővel

2021. február 1-jétől a bankoknál akár 6 millió forintos, 10 éves futamidejű, kamattámogatott, a futamidő végéig fix 3%-os kamatú hitel vehető igénybe a munkálatok előfinanszírozására.

Bővebb információ a Magyar Államkincstár ügyfélszolgálatán kapható

E-mail: otthonfelujitas@allamkincstar.gov.hu

Callcenter (hétfőtől csütörtökig 8:00-17:00 óráig, pénteken 8:00-14:00 óráig hívható):

06/1/452-2910, 06/30/344-0045, 06/70/460-9005, 06/20/881-9535

Forrás: 518/2020. (XI. 25.) Kormányrendelet a gyermeket nevelő családok otthonfelújítási támogatásáról; http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/lakossagi-ugyfelek/otthonfelujitasi_tamogatás_altalanos_tajekoztato, <https://www.portfolio.hu/bank/20210227/lakasfelujitasi-tamogatás-2021-ezekre-a-buktatokra-nagyon-figyelj-471708>

Mentőskert

Kalászi Termelői Piac

2021. március 25-én
és utána minden további
csütörtökön 14 -19 óráig

A piacnyitás
a járványügyi
intézkedések
függvényében
változhat!

PIAC ÉS VÁSÁR

HÚSVÉTI HANGULATBAN

A Kós Károly Művelődési Ház udvarán
Kérjük a járványügyi biztonsági előírások betartását!

Parkolási lehetőség korlátozott számban
az intézmény parkolójában.

Várunk mindenkit nagy szeretettel!

BUDAKALÁSZ

